

STICHTING BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

JAARVERSLAG OVER 1976

JAARVERSLAG STICHTING BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS 1976

Verslag van het bestuur van de stichting Bedrijfsfonds voor de Pers over 1976, uitgebracht aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

Rijswijk, mei 1977.

INHOUD

JAARVERSLAG 1976	Pag.
I. Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van de stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in 1976	5
II. De werkzaamheden van het bestuur in 1976	6
1. Inleiding	6
2. Individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers	8
a. overzicht van de steunaanvragen	8
b. afwikkeling van gehonoreerde aanvragen	9
c. enkele interpretaties van het bestuur bij het behandelen van steunaanvragen	10
3. De omschrijvingen van persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers	12
4. Compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen	14
Bijlagen	
1. Voorwaarden voor studie, onderzoek en advies in opdracht van de stichting Bedrijfsfonds voor de Pers.	16
2. Advies over steunverlening aan het Nieuw Israëlietisch Weekblad.	18
3. Brief van de Minister van C.R.M. aan de Vaste Commissie voor C.R.M. van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 10 maart 1977 inzake advertentiecompensatieregeling dagbladen.	23
APPENDIX JAARVERSLAG 1976	
Steunfondsen voor de pers in het buitenland.	31

JAARVERSLAG 1976

I. Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van de stichting
Bedrijfsfonds voor de Pers in 1976.Bestuursleden

prof. drs J.W. Schoonderbeek (voorzitter)
 prof. dr A. van der Zwan (vice-voorzitter)
 mr W.C.D. Hoogendijk
 J. Kassies
 drs G. van Lieshout +
 dr J. van Putten
 drs Y.P.W. van der Werff

Secretariaat

dr J.H.J. van den Heuvel (secretaris)
 drs L.H.A. Lichtenberg (plv. secretaris)

Het secretariaat is gevestigd in het Ministerie van Cultuur, Recreatie en
 Maatschappelijk Werk, Steenvoordelaan 370 te Rijswijk (Z-H),
 tel. 070 - 94 92 33 (met ingang van april 1978, tel. 070 - 94 93 93)

Bestuursleden, secretaris en plaatsvervangend secretaris werden benoemd
 op grond van art. 9 van de statuten van de stichting Bedrijfsfonds voor
 de Pers (Ned. Staatscourant 1974, nr. 190¹). De benoeming der bestuurs-
 leden geschiedde bij beschikking van de minister van C.R.M.
 d.d. 18 oktober 1974 voor de periode van twee jaar (Ned. Staatscourant
 1974, nr. 211). Zij werden herbenoemd voor eenzelfde periode ingaande
 18 oktober 1976 (beschikking d.d. 17 november 1976, Ned. Staatscourant
 1977, nr. 9). De secretaris en plaatsvervangend secretaris werden be-
 noemd bij beschikking van de minister d.d. 27 november 1974
 (Ned. Staatscourant 1974, nr. 236).

Aan het begin van dit verslagjaar, op 1 februari 1976, overleed onverwacht
 ons mede bestuurslid drs G. van Lieshout. In de vacature, ontstaan door
 zijn overlijden, werd gedurende het verslagjaar nog niet voorzien²).

1) De statuten en de op grond daarvan door de minister van Cultuur,
 Recreatie en Maatschappelijk Werk gegeven richtlijnen zijn integraal
 opgenomen in het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers
 over 1974/1975.

2) Bij beschikking van de minister van Cultuur, Recreatie en
 Maatschappelijk Werk d.d. 24 februari 1977 werd in deze vacature
 drs H.J.A.M. van Haaren benoemd.

II. De werkzaamheden van het bestuur in 1976.

1. Inleiding.

Gedurende het verslagjaar 1976 kwamen wij in elf plenaire vergaderingen bijeen. Naast de behandeling van aanvragen voor financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers, die in de volgende paragraaf aan de orde zullen komen, besteedden wij in het verslagjaar vooral veel aandacht aan vraagstukken die nader onderzoek vereisten. Dat waren allereerst vraagstukken, waarmee wij te maken kregen bij de behandeling van kredietaanvragen, met name toen de vraag moest worden beantwoord of twee persorganen, waarvoor de financiële steun was aangevraagd binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers vielen. Die werkingssfeer is aangegeven in de omschrijvingen van dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen, zoals weergegeven in art. 2 lid 2 van de statuten. Deze problematiek zal in paragraaf 3 worden behandeld.

In de tweede plaats werkten wij verder aan de uitvoering van het verzoek van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk om compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen uit te werken. Tijdens het verslagjaar werden met name de mogelijkheden bestudeerd van een compensatieregeling voor dagbladen, zoals in paragraaf 4 zal worden toegelicht.

Onze betrokkenheid bij onderzoeksvraagstukken gaf ons in dit verslagjaar aanleiding tot een nader beraad over voorwaarden die gesteld moeten worden aan onderzoek, studie en advies dat in opdracht van het Bedrijfsfonds voor de Pers wordt uitgevoerd. Wij hebben een lijst van voorwaarden samengesteld die als bijlage bij dit jaarverslag gepubliceerd wordt. (bijlage 1).

In dit verband lijkt het ons gewenst de aandacht te vestigen op het belang dat naar onze mening gehecht moet worden aan doelmatig onderzoek ter ondersteuning en begeleiding van het overheidsbeleid op het gebied van de massamedia. Dat belang is - naar het ons voorkomt - meer en op doeltreffender wijze gediend met deelonderzoeken, die wat hun probleemstelling betreft op elkaar zijn afgestemd en die in de tijd op elkaar volgen, dan met meeromvattend en daardoor wellicht globaler (structuur)onderzoek.

Wat het financiële aspect van het Bedrijfsfonds betreft kunnen wij het volgende mededelen. De financiële middelen van het Bedrijfsfonds werden ook in het verslagjaar beheerd door de Regeringscommissaris voor de Omroep. Deze is sedert eind 1971 daarmee belast. Tevens zorgt hij voor de belegging van de in het Bedrijfsfonds aanwezige middelen. Ook in dit verslagjaar trad de Nationale Investeringsbank als bankier op. Deze bank verzorgt in onze opdracht het sluiten van kredietovereenkomsten, het verstrekken van toegewezen kredieten, het toezicht op de naleving van de betalings- en andere verplichtingen van kredietnemers en het innen van aflossingen en rentebetalingen. Volledigheidshalve voegen wij hieraan toe dat de beschikkingsbevoegdheid over de middelen van het Bedrijfsfonds bij de minister ligt en dat wij in deze een adviserende en uitvoerende taak hebben.

In onderstaande tabel wordt een globaal overzicht gegeven van de ontvangsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1976. In aansluiting op dit staatje kan nog worden vermeld dat op 31 december 1976 een einde kwam aan de regeling, die voorzag in middelen voor het Bedrijfsfonds uit een 5%-opslag op de STER-tarieven.

Deze regeling was vanaf 1 januari 1973 voor een periode van vier jaar van kracht. In de toekomst zal uit de algemene belastingsmiddelen in de financiering van het Bedrijfsfonds worden voorzien 3).

Ontvangsten en uitgaven Bedrijfsfonds voor de Pers in 1976			
ontvangsten		uitgaven	
saldo-beschikbaar		steunverlening	
per 1 januari 1976	f 16.408.403,39	aan persorganen: x)	
opbrengst 5%-toeslag		. De Tijd xx) f	350.000
STER	f 6.744.500,--	. Haagse Post f	1.000.000
interest	f 1.071.253,36		f 1.350.000,--
		exploitatiekosten:	
		. beheer	f 18.910,15
		. kosten nat.	
		investerings-	
		bank	f 50.764,64
		. bestuur en	
		secretariaat f	42.979,96
		. onderzoek f	108.025,60
			f 220.680,35
		saldo-beschikbaar	
		per 31 december 1976:	f 22.653.476,40
	f 24.224.156,75		f 24.224.156,75
	=====		=====
x) De volgende kredietbedragen staan uit:			
b.v. Christelijke Pers f 9.100.000,--			
b.v. Haagse Post f 1.800.000,--			
Van het aan de Haagse Post aangeboden krediet werd in 1976			
f 1 mln. opgenomen. De financiële steun aan het voormalige dagblad			
De Tijd is verstrekt in de vorm van een bijdrage à fonds perdu.			
In aansluiting hierop kunnen nog de volgende toegezegde, maar nog			
niet in 1976 uitgekeerde, kredietbedragen worden vermeld, die in			
1977 en/of daaropvolgende jaren tot uitgaven zullen leiden:			
restant kredietverlening aan b.v. Haagse Post: f 800.000,--			
kredietverlening aan Stichting Nieuw			
Israëlietisch Weekblad f 100.000,--			
xx) Dit is het bedrag van de laatste tranche van de voor de exploitatie			
van het dagblad De Tijd verstrekte financiële steun van in totaal			
f 1.683.333,--. Deze steunverlening, door de regering toegezegd			
vóór de oprichting van de stichting Bedrijfsfonds voor de Pers,			
hield in een financiële verliescompensatie voor drie jaren van			
maximaal f 2 mln. per jaar, ingaande 1 januari 1974, onder een aantal			
voorwaarden (zie jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers over 1974-1975,			
voetnoot 17 van pagina 6). De steunverlening werd beëindigd toen			
De Tijd per 1 oktober 1974 van dagblad in een weekblad werd omgezet.			

- 3) De begroting voor het dienstjaar 1977 van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk vermeldt onder art. 158 een storting van f 6 mln. in het Bedrijfsfonds. Volgens art. 159 is voor 1977 een bedrag van f 19,5 mln. geraamd voor steunmaatregelen ten behoeve van de pers. Daarenboven wordt volgens een binnenlijnse begrotingspost een bedrag van maximaal f 7 mln. geraamd voor verplichtingen die in 1977 kunnen worden aangegaan en die ten laste van latere dienstjaren tot uitgaven leiden.

De aanvragen van De Nieuwe Linie, Het Nieuwsblad en Hollands Diep werden in het verslagjaar door de indieners daarvan ingetrokken. Eind 1976 hadden wij de aanvraag van De Streek nog in behandeling.

b. Afwikkeling van gehonoreerde aanvragen.

In ons advies van 16 augustus 1976 over de aanvraag van het Nieuw Israëlietisch Weekblad (bijlage 2), stelden wij de minister voor deze aanvraag voor een deel te honoreren, nl. door het blad een achtergestelde lening van f 100.000,-- te verstrekken tegen een vaste rente van 6½%. De rente over dat bedrag zou gedurende de eerste vier jaar van de looptijd van het krediet moeten worden kwijtgescholden. Het krediet zou daarna met rente dienen te worden terugbetaald volgens een schema dat voorziet in oplopende bedragen voor de aflossing. Aan dit voorstel verbonden wij de voorwaarde dat het blad het niet-gehonoreerde gedeelte van de aanvraag, nl. een verzoek om steun voor de aflossing van twee lopende leningen van in totaal f 45.000,-- op andere wijze zou financieren. De minister deelde ons na ontvangst van het advies mede met ons voorstel in te stemmen. Eind oktober liet het bestuur van de stichting Nieuw Israëlietisch Weekblad ons weten het kredietaanbod te aanvaarden. Na deze mededeling verzochten wij de Nationale Investeringsbank een kredietovereenkomst te ontwerpen, die aan het einde van dit verslagjaar vrijwel gereed was.

Terwille van de volledigheid willen wij hier nogmaals melding maken van het reeds in ons vorige jaarverslag vermelde besluit van de directie van N.V. Weekblad De Groene Amsterdammer, ons medegedeeld per brief van 23 februari 1976, voorshands niet over te gaan tot uitvoering van het project dat aan de in 1975 gehonoreerde steunaanvraag ten grondslag lag. Dat project voorzag in de uitbreiding van het aantal redactionele pagina's van het blad. Het besluit van De Groene volgde nadat de directie van dit blad aanvankelijk het kredietaanbod had aanvaard, maar bij het overleg daarover aanvullingen en wijzigingen voorstelde, die niet met het kredietaanbod in overeenstemming waren. Door het besluit van De Groene verviel het kredietaanbod.

Over de afwikkeling van de kredietverlening aan de Haagse Post b.v. willen wij in verband met een publicatie in dit opinieweekblad het volgende vermelden.

In de Haagse Post van 9 oktober 1976 (nr. 41) bracht de raad van commissarissen van de gelijknamige b.v. de wenselijkheid van een financiële reserve voor het personeel naar voren. Deze reservering zou het karakter moeten hebben van een z.g. sociaal garantiefonds, dat o.m. door een eenmalige overheidsbijdrage (Bedrijfsfonds) gevoed zou worden en waaruit bij onverhoopte opheffing van het blad de afvloeiingskosten van het personeel betaald zouden moeten worden.

Nadat begin 1976 de Haagse Post het eerste gedeelte van het krediet had opgenomen, kwam in oktober van het verslagjaar het verzoek om uitkering van het tweede gedeelte. Dit verzoek ging gepaard met de mededeling dat de directie van de Haagse Post er bij de berekening van de liquiditeitsbehoefte vanuit ging dat een sociaal garantiefonds zou worden gerealiseerd. De middelen van dat fonds zouden overwegend ten laste van de exploitatie van de b.v. Haagse Post komen.

De totstandkoming van een mede door de overheid gegarandeerd sociaal garantiefonds, vormde in mei 1974 een onderdeel van de door de ministers van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en Economische Zaken voorgenomen steunverlening aan de Haagse Post. Zoals in de voorgeschiedenis van het Bedrijfsfonds, omschreven in ons vorige jaarverslag, staat vermeld, aanvaardde de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 21 mei 1974 een motie Scholten-Van der Sanden, die de wens bevatte de voorgenomen steunverlening op te schorten en voor te leggen aan een toen nog op te richten stichting Bedrijfsfonds voor de Pers. De regering besloot deze motie uit te voeren.

Daarop werd ons in oktober 1974 een nieuwe aanvraag van de Haagse Post voorgelegd, die wij op haar eigen merites beoordeelden. In het advies dat wij hierover in december 1974 aan de minister uitbrachten werd steunverlening aan de Haagse Post aanbevolen, maar daarbij gingen wij niet in op het verzoek, vermeld in deze aanvraag, een overheidsgarantie te verstrekken ten behoeve van een sociaal garantiefonds. Ook gaven wij er in dat advies geen blijk van in te stemmen met reservering van bedragen voor een dergelijk garantiefonds. Tegelijk met het verzoek om uitkering van een eerste gedeelte van het krediet voerde de Haagse Post opnieuw een pleidooi voor de realisering van een sociaal garantiefonds, waarop wij afwijzend reageerden. Een soortgelijke reactie gaven wij in het verslagjaar op een hernieuwd pleidooi. Afgezien van ons standpunt dat de noodzaak van een sociaal garantiefonds niet is aangetoond, menen wij, zo lieten wij de Haagse Post weten, dat een dergelijk fonds in relatie tot het beschikbaar gestelde Bedrijfsfondskrediet moet worden afgewezen, omdat het krediet uiteindelijk is bedoeld om de continuïteit van de exploitatie te waarborgen.

Wij vestigden er daarbij de aandacht op dat stortingen uit de middelen van de Haagse Post b.v. ten behoeve van een sociaal garantiefonds ten koste zouden gaan van de liquiditeitspositie van de Haagse Post waardoor het vermogen van deze vennootschap, dat mede tot zekerheid van het fondskrediet strekt, zou worden aangetast. Reeds verrichte stortingen of bestemmingen ten gunste van een sociaal garantiefonds dienden derhalve ongedaan te worden gemaakt alvorens verdere uitvoering aan de kredietovereenkomst zou kunnen worden gegeven. Naar ons oordeel zal ook in de toekomst een dergelijk garantiefonds ten laste van de middelen van de Haagse Post b.v. niet kunnen worden gevormd zolang het door het Bedrijfsfonds verstrekte krediet niet is afgelost. Daarop deelde de Haagse Post ons aan het einde van het verslagjaar mede zich aan ons oordeel te conformeren. Vervolgens vond in januari 1977 de uitkering van een tweede gedeelte van het krediet plaats.

c. Enkele interpretaties van het bestuur bij het behandelen van steun-aanvragen.

In het vorige jaarverslag hebben wij melding gemaakt van de procedure die wij voorlopig volgen in gevallen waarin wij tot afwijzing van een verzoek om steunverlening hebben besloten. Volgens deze voorlopige procedure stellen wij de aanvrager van ons negatieve standpunt in kennis, teneinde hem in de gelegenheid te stellen zijn aanvraag in te trekken. Indien hij daartoe overgaat brengen wij geen advies aan de minister uit zodat publicatie over de aanvraag, behalve een persbericht over de ontvangst van de aanvraag zelf, achterwege blijft.

Tot deze voorlopige procedure besloten wij uitgaande van de wens, te voorkomen dat publicatie over de aanvraag de belangen van het betreffende persorgaan zou schaden. Wij menen overigens dat het op grond van dat gevaar voor mogelijke schade in het algemeen wenselijk is dat onzerzijds geen informatie aan anderen wordt verstrekt over de inhoud van een aanvraag die door de indiener wordt ingetrokken, noch over ons eventuele advies over die aanvraag.

In het verslagjaar besloten wij evenwel een uitzondering hierop te maken. Voor de betreffende aanvraag, t.w. een van het blad Hollands Diep, maakten wij die uitzondering om de minister op de hoogte te stellen van die aanvraag en van de behandeling daarvan.

Wij gingen daartoe over, omdat de bij die aanvraag betrokken personen zelf in brede kring nadere mededelingen over hun aanvraag hadden verstrekt. Op grond daarvan moest rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de minister naar aanleiding van publicaties in de pers zou worden gevraagd nadere inlichtingen te verstrekken of op andere wijze dan ten laste van het Bedrijfsfonds financiële steun aan Hollands Diep te verschaffen.

Uit de stukken die ons door de indieners van de aanvraag waren overgelegd, bleek ons dat de aanvraag een spoedeisend karakter droeg met het oog op de dreiging dat het blad niet langer door de toenmalige uitgever zou worden geëxploiteerd.

De indieners verzochten ons deze aanvraag op korte termijn te behandelen en daarbij op voorhand de mogelijkheid van een principetoezegging voor steunverlening te bezien. Omdat nog geen gefundeerd inzicht in de exploitatieresultaten en prognoses van het blad was verkregen, reageerden wij op dat verzoek met het verlenen van een opdracht aan de Nationale Investeringsbank tot het instellen van een bedrijfseconomisch onderzoek inzake deze aanvraag, hoewel wij nog geen beslissing ten principale hadden genomen over de vraag of Hollands Diep tot de groep van opinieweekbladen, zoals omschreven in art. 2 lid 2c van de statuten van het Bedrijfsfonds, gerekend kan worden. Met het besluit tot inschakeling van de Nationale Investeringsbank beoogden wij de gebruikelijke procedure van de behandeling van een aanvraag te bespoedigen in deze zin, dat, wanneer wij tot de conclusie zouden komen dat Hollands Diep een blad is dat binnen de werksfeer van het Bedrijfsfonds valt, de resultaten van het bedrijfseconomisch onderzoek reeds voorhanden zouden zijn. De vraag of Hollands Diep op grond van de statuten binnen het werkterrein van ons fonds valt, kon echter niet op korte termijn worden beantwoord: wij achtten het nodig dat nadere gegevens via een door onszelf in te stellen onderzoek beschikbaar zouden komen ten behoeve van onze oordeelsvorming hierover. Ons besluit tot inschakeling van de bank prejudiceerde op geen enkele wijze op de uitkomsten van dat onderzoek, noch op verdere bestuursbesluiten betreffende deze aanvraag. Toen wij spoedig daarop met ons beraad over de resultaten van het inmiddels afgesloten bankonderzoek en ons eigen onderzoek in een afrondende fase waren gekomen, besloten de indieners hun aanvraag in te trekken.

In het verslagjaar hebben wij een persorgaan op andere dan uitsluitend financiële wijze kunnen bijstaan met het doel daardoor de verscheidenheid in de informatievoorziening in stand te houden.

Ofschoon het hier ook een aanvraag betreft die uiteindelijk is ingetrokken, menen wij hiervan toch melding te moeten maken teneinde te laten blijken dat wij ook bereid zijn medewerking te verlenen aan het verstrekken van andere dan financiële bijstand. Bij de behandeling van de betreffende aanvraag, t.w. van Het Nieuwsblad te Hoogezand-Sappemeer, waren wij tot de conclusie gekomen dat die aanvraag niet op jui. te wijze kon worden beoordeeld, omdat gegevens, waaruit moest blijken dat binnen een redelijke periode een rendabele exploitatie kon worden verwacht, ontbraken. Inmiddels hadden wij aan de hand van onderzoek, dat door onszelf was ingesteld, geconstateerd dat het blad voor de informatievoorziening ter plaatse van betekenis geacht moest worden en dat aan die informatievoorziening afbreuk zou worden gedaan indien het blad zou verdwijnen. Na een bemiddeling onzerzijds werd de aanvrager door een terzake deskundig instituut bijgestaan bij het zoeken naar mogelijkheden het blad als zelfstandige redactionele eenheid te laten voortbestaan. Daarop werd een bedrijf bereid gevonden de exploitatie van Het Nieuwsblad over te nemen, waarbij redelijke verwachtingen bestonden voor het voortbestaan van het blad als zelfstandige redactionele eenheid. Aan het einde van het verslagjaar vond de overname plaats, waarbij de aan ons voorgelegde aanvraag voor financiële steun werd ingetrokken.

3. De omschrijvingen van persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

In ons vorige jaarverslag wezen wij er reeds op dat de definities van dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen, opgenomen in art. 2 lid 2 van de statuten, een van de criteria vormen ter beoordeling van de vraag of een aanvraag tot financiële steunverlening in behandeling kan worden genomen. Wij deelden daarbij mee dat wij een nader onderzoek naar deze definities noodzakelijk achten, omdat wij bij het interpreteren daarvan hadden geconstateerd dat zij te weinig ruimte laten voor steun aan persorganen, die in hun betekenis voor informatievoorziening en opinievorming gelijk te stellen zijn aan de in die definities omschreven dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen, zonder dat zij exact aan deze definities beantwoorden.

Teneinde meer inzicht te verkrijgen in de categorieën van bladen die in beginsel onder de werking van het Bedrijfsfonds voor de Pers zouden kunnen of moeten vallen, hebben wij een onderzoek hierover in voorbereiding genomen.

Vooruitlopend op dat onderzoek legden wij naar aanleiding van de aanvraag van het Nieuw Israëlietisch Weekblad (bijlage 2) de minister in 1975 een voorlopige interpretatie van de huidige definitie van nieuwsbladen en opinieweekbladen voor, waarmee hij heeft ingestemd. Volgens onze voorlopige interpretatie vallen onder de werking van het Bedrijfsfonds ook bladen, die ten minste eenmaal per week verschijnen, niet in koppelverkoop met een of meer andere bladen of in samenhang met het lidmaatschap, donateurschap of deelnemerschap van een vereniging, genootschap of andere organisatie worden uitgegeven of verspreid en die tegen abonnementsprijs en in losse verkoop verkrijgbaar zijn of worden uitgezet. Wat hun inhoud betreft dienen bedoelde bladen in niet onbelangrijke mate nieuws te bevatten, alsmede analyse, commentaar en achtergrondinformatie omtrent een niet onbelangrijk deel van de maatschappelijke actualiteit in het belang van de opinievorming op staatkundig gebied.

Door deze interpretatie kunnen ook bladen die gezien hun aard en inhoud aan de criteria voor nieuwsbladen en opinieweekbladen voldoen, in principe voor steun uit het Bedrijfsfonds in aanmerking komen.

Onze discussie over de interpretatie van de statutaire definities werd in het verslagjaar voortgezet naar aanleiding van aanvragen van de bladen Hollands Diep en De Streek.

De aanvraag van Hollands Diep gaf aanleiding tot een uitvoerige gedachtenwisseling over de aard en inhoud van de statutaire definitie van opinieweekbladen. Daarbij werd allereerst de functie van deze definitie bij het beoordelen van steunaanvragen besproken.

Wij stelden vast dat de definitie, evenals overigens de statutaire definities van dagbladen en nieuwsbladen, geen stringente omschrijving beoogt te geven van vorm en inhoud van de daarin bedoelde bladen. Dan zou de definitie immers een betekenis op zichzelf hebben, waardoor zij voor deze bladen stereotyperend kan werken. In haar functie als medehulpmiddel voor het afbakenen van het werkterrein van het Bedrijfsfonds is de definitie naar onze mening meer bedoeld als een richtinggevende omschrijving en minder als een nauwkeurig begrenzende omschrijving. Tegen de achtergrond van deze overweging hebben wij ons verder beraden over de huidige definitie van opinieweekbladen om te beoordelen of deze overeenkomt met de doeleinden die daaraan ten grondslag liggen. Dit beraad leidde onder meer tot de conclusie, dat met het daarin vermelde criterium: "het op de voet volgen van de maatschappelijke actualiteit in haar algemeenheid met analyse, commentaar en achtergrondinformatie in het belang van de opinievorming op staatkundig gebied", niet uitsluitend wordt bedoeld op politieke meningsvorming in engere zin, maar dat daarin evenzeer een betrokkenheid kan worden gelezen op andere aspecten die ook voor de staatkundige vormgeving van de maatschappij van belang kunnen zijn. Bovendien achten wij het aannemelijk dat ook bladen die de verschillende onderwerpen van de maatschappelijke actualiteit - of deze onderwerpen nu betrekking hebben op de sectoren waarmee de overheid bemoeienis heeft dan wel op andere sectoren - overwegend vanuit een bepaalde zienswijze, een levens- of maatschappijvisie benaderen, binnen het kader van die definitie vallen. Wij zagen geen aanleiding te veronderstellen dat met het in de definitie van opinieweekbladen genoemde begrip "maatschappelijke actualiteit" uitsluitend wordt bedoeld op recente gebeurtenissen en niet tevens op gebeurtenissen die wel relevant zijn doch niet recent hebben plaatsgevonden.

Met deze conclusies hadden wij overigens nog niet ons standpunt bepaald over de vraag of het blad Hollands Diep binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers valt. Dit vraagstuk van principiële aard verloor zijn praktische betekenis door het besluit van de indieners hun aanvraag voor financiële steunverlening in te trekken. Wel zagen wij door deze gedachtenwisseling nogmaals het belang onderstreept van nader onderzoek op het gebied van de statutaire definities.

Tijdens ons beraad over de interpretatie van de definities constateerden wij voorts dat er bladen zijn, die niet aan alle criteria van die definities voldoen, maar die toch min of meer op vergelijkbare wijze als dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen een bijdrage leveren aan de informatievoorziening en opinievorming en daardoor in beginsel eveneens binnen de werking van het Bedrijfsfonds moeten kunnen vallen.

Hierbij kan onder meer gedacht worden aan een nieuw type informatiebladen, die zich bedienen van het exploitatiemiddel van gratis huis-aan-huis verspreiding, maar die in vergelijking met andere gratis huis-aan-huisbladen op bijzondere wijze worden geëxploiteerd. De exploitatiewijze wordt beheerst door de doelstelling, de plaatselijke informatievoorziening te dienen, te bevorderen of te verbeteren, waarbij ook de exploitatie-uitkomsten dienstbaar zijn aan deze doelstelling. Daartoe leggen deze bladen zich toe op het verbeteren van de communicatie tussen verschillende groepen, terwijl zij tevens ruimte aan individuen, groepen of instanties beschikbaar stellen om informatie en opinie uit te dragen. De werkzaamheden die de medewerkers van het blad daarbij verrichten geschieden op vrijwillige basis zonder of tegen een geringe financiële vergoeding. Bedoelde bladen verkeren evenwel veelal in een kwetsbare financiële toestand en in een zwakke concurrentiepositie ten opzichte van andere bladen wegens de nagestreefde gratis verspreiding van het blad en de in het blad beoogde omvang van het redactionele gedeelte in verhouding tot het advertentievolume. Steunverlening aan deze bladen zou, mits duidelijke criteria ter afbakening van deze groep van bladen gevonden kunnen worden, gewenst kunnen zijn. Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag bestudeerden wij nog de mogelijkheden daartoe. Gelet op de betekenis van deze bladen voor de plaatselijke samenleving had daarbij ook het aspect "samenlevingsopbouw" als uitgangspunt van steunverlening ten laste van andere bronnen onze aandacht.

In het kader van onze poging te komen tot zo duidelijk mogelijke omschrijvingen van persorganen binnen de taakstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers verleenden wij in het verslagjaar ook een studieopdracht aan de Vakgroep Communicatie-Wetenschap van de Vrije Universiteit van Amsterdam.

Het doel van deze studie-opdracht was de criteria te inventariseren op grond waarvan gedrukte massa-media naar hun functie vervulling onderscheiden kunnen worden. In deze studie werd tevens de vraag naar de meetbaarheid van de criteria betrokken. In september 1976 bracht voornoemde Vakgroep een rapport over deze studie-opdracht aan ons bestuur uit. Met dit rapport werd een nuttige bijdrage geleverd aan onze meningsvorming op dit punt.

4. Compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen.

In het verslagjaar oriënteerden wij ons verder over de mogelijkheden voor en de opzet van de in de Nota Massamedia beleid voorgestelde compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen. Conform een mededeling in die nota heeft de minister ons bestuur om medewerking gevraagd voor het uitwerken en uitvoeren van deze regelingen. Ter voldoening aan dat verzoek besloten wij onze oriëntatie in dit verband in de eerste plaats te richten op de mogelijkheden voor een advertentiecompensatieregeling voor dagbladen. Dit besluit namen wij in de overweging dat dagbladen en opinieweekbladen qua exploitatiewijze en omvang zodanig van elkaar verschillen dat eenzelfde compensatieregeling voor beide groepen persorganen wellicht niet mogelijk zal zijn.

Daarom besloten wij tot uitvoering van afzonderlijke onderzoeken naar verschillende compensatieregelingen voor beide groepen en eerst het onderzoek naar een dergelijk gericht-generieke steunmaatregel voor dagbladen te starten, om aldus meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor en problemen bij een onderzoek naar een steunmaatregel voor de opinieweekbladpers. In de aanvangsfase van onze voorbereidende werkzaamheden voor het onderzoek naar een compensatieregeling voor dagbladen zagen wij ons geplaagd voor het vraagstuk een instituut te vinden dat in staat zou zijn het onderzoek te verrichten overeenkomstig onze bedoelingen, zoals uiteengezet in ons advies over de Nota Massamedia beleid d.d. 7 oktober 1975 (opgenomen in ons jaarverslag over 1974 - 1975, pag. 56 - 65). In dat advies stelden wij ons op het standpunt, dat het onderzoek naar deze regeling twee fasen zou dienen te omvatten, te weten een toets van de geldigheid van in de Medianota veronderstelde knelpunten en vervolgens het berekenen en uitwerken van een regeling aan de hand van de resultaten van die geldigheidstoets. Medio 1976 verleenden wij het Economisch Instituut Tilburg (E.I.T.) een onderzoeksopdracht, over de uitvoering waarvan het instituut ons eind december 1976, na een aantal besprekingen met een begeleidingscommissie uit ons bestuur, een rapport ter hand stelde.

Naast het toetsen van een aantal in de Medianota geformuleerde hypothesen over het economisch functioneren van dagbladen verrichtte het E.I.T. ook een verkenning naar de factoren die de kosten- en opbrengstenstructuur van een dagblad bepalen.

Het onderzoeksrapport bevat waardevolle aanknopingspunten voor een verdere studie naar de mogelijkheden van een compensatieregeling voor dagbladen⁴⁾. Bij het schrijven van dit jaarverslag was een aanvullend onderzoek, gericht op het uitwerken van een formule voor een compensatieregeling voor dagbladen, in voorbereiding. Tevens beraadden wij ons over de mogelijkheden het onderzoek naar een compensatieregeling voor opinieweekbladen binnen afzienbare tijd van start te laten gaan.

4) Tijdens een gesprek op 26 januari 1977, alsmede per brief van 23 februari 1977, stelden wij de minister op de hoogte van de stand van zaken betreffende dit onderzoek. Deze brief is in zijn geheel opgenomen in een brief van de minister aan de Vaste Commissie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 10 maart 1977. Omdat deze brief niet is gepubliceerd, wordt hij, mede gelet op het actuele karakter daarvan, reeds bij dit jaarverslag gevoegd (bijlage 3).

STICHTING BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

VOORWAARDEN VOOR STUDIE, ONDERZOEK EN ADVIES IN OPDRACHT VAN DE
STICHTING BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

1. Opdrachten voor onderzoek, studie of advies worden schriftelijk door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers verleend.
2. Opdrachten worden uitsluitend op basis van een door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers goedgekeurde begroting en tijdsplanning verleend.
3. In de opdracht dient vermeld te worden wie de opdrachtnemer(s) is (zijn).
4. De Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan in overleg met de opdrachtnemer(s) een begeleidingscommissie formeren die zowel aan de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers als aan de opdrachtnemer(s) advies kan uitbrengen over het onderzoeks-, studie- of adviesproject.
5. De opdrachtnemer(s) blijft (blijven) - ook ingeval een begeleidingscommissie functioneert - verantwoordelijk voor inhoud, kwaliteit en voortgang van de uitvoering van het project.
6. Declaratie van de projectkosten dient te geschieden op basis van een door de opdrachtnemer(s) na beëindiging van het project in te dienen overzicht of op basis van tussentijdse overzichten. De declaraties dienen gespecificeerd te zijn naar reële tijdsbesteding en reëel gemaakte kosten. Voorschotten zijn mogelijk.
7. Indien de kosten van het project (of onderdelen daarvan) hoger zullen worden dan de daarvoor opgestelde en door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers aanvaarde (posten van de) begroting, dient tijdig overleg met de Stichting te worden gevoerd. Hetzelfde geldt ook bij dreigende uitloop van de geplande duur van het project. Alleen de meerkosten waaraan de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers goedkeuring heeft gehecht, kunnen gedeclareerd worden.
8. De einddeclaratie moet van een verklaring van een registeraccountant vergezeld gaan indien de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers deze verklaring wenst. De kosten voor het opstellen van deze verklaring worden - indien deze niet in de begroting van een project zijn opgenomen - door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers als additioneel beschouwd en door haar betaald.
9. De Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan om dwingende redenen besluiten tot tussentijdse beëindiging van de opdracht.

10. In de opdracht wordt vastgelegd op welke wijze de opdrachtnemer(s) aan de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers dient (dienen) te rapporteren. Telkens wanneer de Stichting zulks wenselijk of noodzakelijk acht, dient (dienen) de opdrachtnemer(s) tussentijds over zijn (hun) werkzaamheden te rapporteren.
11. Aan de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers dienen 10 exemplaren van het eindrapport ter beschikking te worden gesteld.
12. Voor zover zwaarwegende omstandigheden zich daartegen niet verzetten, worden de resultaten van het project door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers openbaar gemaakt, of geeft de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers de opdrachtnemer(s) toestemming de resultaten openbaar te maken indien de opdrachtnemer(s) zulks wenst(en). Tot het tijdstip van openbaarmaking worden die resultaten en de van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, de opdrachtnemer(s) en de informanten afkomstige gegevens als vertrouwelijk beschouwd en behandeld. Ook het door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kenbaar gemaakte voornemen tot het laten verrichten van een studie of onderzoek of het laten uitbrengen van een advies, evenals het verstrekken van de opdracht zelf en het verloop van het project worden tot het tijdstip van openbaarmaking door de opdrachtnemer(s) als vertrouwelijk beschouwd, tenzij de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers toestemming tot openbaarmaking heeft gegeven. Gegevens die nog in bewerking zijn of die, hoewel gereed, een onjuist beeld zouden geven, omdat zij nog met andere moeten worden aangevuld, alsmede gegevens, die de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers of de opdrachtnemer(s) uitdrukkelijk als vertrouwelijk ter beschikking zijn gesteld, worden niet openbaar gemaakt.
13. Eindrapporten over het project worden uitgebracht onder vermelding van de naam van zowel de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers als de opdrachtnemer(s).
14. De door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers verstrekte gegevens worden zorgvuldig door de opdrachtnemer(s) behandeld. Na afloop van het project of na tussentijdse beëindiging daarvan worden de verstrekte gegevens aan de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers teruggezonden, dan wel na overleg met de Stichting vernietigd. Niet-anonieme gegevens worden na afloop van het project of na tussentijdse beëindiging daarvan aan de informanten teruggezonden, dan wel na overleg met de informanten vernietigd. Bij de uitvoering van het project worden de nodige maatregelen getroffen opdat de door de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers verstrekte gegevens, niet-anonieme en vertrouwelijke gegevens niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan in het kader van de opdracht.
15. Het aanvaarden van de opdracht en van deze Voorwaarden dient door de opdrachtnemer(s) schriftelijk te worden bevestigd. Van de opdracht en van deze Voorwaarden kan slechts worden afgeweken indien daartoe een besluit van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers is genomen. Deze wijziging(en) wordt (worden) schriftelijk bevestigd.

Advies over financiële steun voor het Nieuw Israëlietisch Weekblad.

1. Samenvatting.

De aanvraag van het Nieuw Israëlietisch Weekblad tot financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers houdt een verzoek in om een krediet van f 145.000,-- te verstrekken. Dit krediet zou enerzijds moeten dienen voor de dekking van een liquiditeitstekort van f 100.000,-- gedurende de jaren 1976 t/m 1979, dat m.n. door een te houden lezerswerving veroorzaakt zal worden, en anderzijds voor de aflossing van twee leningen van in totaal f 45.000,--. Met behulp van deze financiële bijstand voor de uitvoering van een wervingsproject, dat de basis dient te leggen voor tenminste een sluitende begroting in de jaren na 1979, wil de aanvrager de continuïteit van het blad verzekeren.

Ons bestuur adviseert de minister deze aanvraag voor een deel te honoreren, namelijk door het blad een achtergestelde lening van f 100.000,-- tegen een vaste rente van 6½% ten laste van het Bedrijfsfonds te verstrekken. Ons voorstel houdt verder in het blad de rente gedurende de eerste vier jaar van de looptijd van het krediet kwijt te schelden. Na deze vier jaar zal het krediet in een periode van tien jaar met rente moeten worden terugbetaald volgens een zodanig schema dat de aflossing in de eerste jaren van deze periode een geringere last voor de exploitatie zal vormen dan de bedragen welke in latere jaren van deze periode moeten worden betaald. Aan dit voorstel van het bestuur wordt de voorwaarde verbonden dat het blad het restant van het gevraagde bedrag (f 45.000,-- voor de aflossing van twee lopende leningen) op andere wijze financiert.

2. Inleiding.

De aanvraag van het Nieuw Israëlietisch Weekblad werd door de uitgever van het blad, de Stichting Nieuw Israëlietisch Weekblad, bij ons bestuur ingediend per brief van 20 mei 1975. Aanvankelijk werd een overbruggingskrediet van f 309.900,-- gevraagd voor de dekking van exploitatietekorten en tevens voor de uitvoering van een redactioneel project. Via dat project (uitbreiding van het aantal redactionele pagina's) wilde men komen tot vergroting van het abonneestand om daardoor het blad in een evenwichter exploitatie te brengen.

Ons bestuur heeft zich allereerst gebogen over de vraag of deze aanvraag conform de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in behandeling kon worden genomen, m.n. of het blad voldoet aan de in die statuten omschreven definitie van "opinie-weekblad", dan wel aan die van "nieuwsblad" (art. 2, lid 2 ad b en c). Aan de hand van eigen onderzoek waren wij tot de indruk gekomen dat het Nieuw Israëlietisch Weekblad enerzijds kenmerken vertoont van een opinie-weekblad, omdat het blad voor een groot deel voldoet aan de eisen die in de statuten aan opinie-weekbladen worden gesteld; anderzijds echter bevat het blad een hoog percentage artikelen op het gebied van de nieuwsvoorziening en nieuwsanalyse. Vooruitlopend op een nadere studie naar de mogelijkheden om te komen tot zo duidelijk mogelijke omschrijvingen van bladen waarop in het persbeleid wordt gedoeld, legde ons bestuur u bij brief van 26 augustus 1975 een voorlopige interpretatie van de huidige statutaire definities voor, teneinde van u te vernemen of u zich daarmee zou kunnen verenigen.

Overeenkomstig deze voorlopige interpretatie stelden wij voor de statutaire definities van nieuwsbladen en opinieweekbladen zodanig uit te leggen dat onder de werking van het Bedrijfsfonds ook vallen bladen die:

- tenminste eenmaal per week verschijnen,
- niet in koppelverkoop met een of meer andere bladen worden uitgegeven of verspreid,
- niet worden uitgegeven of verspreid in samenhang met het lidmaatschap, donateurschap of deelnemerschap van een vereniging, genootschap of andere organisatie,
- tegen abonnementsprijs en in losse verkoop verkrijgbaar zijn of worden uitgezet,
- en die in niet onbelangrijke mate nieuws bevatten alsmede analyse, commentaar en achtergrondinformatie omtrent een niet onbelangrijk deel van de maatschappelijke actualiteit in het belang van de opinievorming op staatkundig gebied.

Wij veronderstelden daarbij dat juist ook de bladen die onder de voorgaande omschrijving gerangschikt kunnen worden binnen het arbeidsterrein van het Bedrijfsfonds vallen, omdat zij een duidelijk waarneembare functie in de pluriformiteit van de pers vervullen door hun eigen bijdrage aan de informatievoorziening en opinievorming op staatkundig gebied.

In uw brief van 1 oktober 1975 verklaarde u in te stemmen met deze voorlopige interpretatie van de definities. Daarop namen wij de aanvraag in behandeling en verzochten wij de Nationale Investeringsbank een kredietonderzoek in te stellen.

Hangende dit onderzoek besloot het Nieuw Israëlietisch Weekblad tot wijziging van zijn aanvraag in dier voege, dat daarin thans niet langer rekening wordt gehouden met het oorspronkelijke projekt waarin uitbreiding van het aantal redactionele pagina's was voorzien. Het blad meende van dat projekt te moeten afzien, omdat de budgettaire gevolgen daarvan uiteindelijk groter zouden worden dan aanvankelijk was verondersteld.

De aanvraag komt thans neer op een verzoek om een krediet van f 145.000,-- t.w. voor de dekking van een liquiditeitstekort van f 100.000,-- gedurende de jaren 1976 t/m 1979. Dit tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door extra kosten voor een project dat voorziet in het voeren van een actief wervingsbeleid (advertenties/abonnementen). Het krediet wordt mede gevraagd voor de aflossing van twee leningen van in totaal f 45.000,--.

3. Beoordeling.

Bij het overzien van de resultaten van het blad in de afgelopen jaren treft de geleidelijke, ononderbroken groei van de opbrengsten (in het tijdvak 1971 - 1975 gestegen met 58,7%). De opbrengsten uit abonnementen en losnummervkoop vertonen in de jaren 1971 t/m 1975 een sterkere stijging dan die der advertentie-opbrengsten (71,4% tegenover 45,9%).

De verhouding tussen de opbrengsten uit abonnementen en losnummerverkoop enerzijds en de advertentie-opbrengsten anderzijds ontwikkelde zich daardoor in die periode enigszins ten gunste van de eerstgenoemde groep van opbrengsten (in 1971 bedroegen de opbrengsten uit abonnementen en losnummerverkoop 41,3% van de totale opbrengsten; in 1975: 44,6%). Die stijging werd veroorzaakt door een geleidelijke, vrijwel ononderbroken groei van het aantal abonnees. Deze groei heeft zich voltrokken ondanks de in die periode gestegen prijzen. Hoewel de losnummerverkoop van het blad in dit tijdvak is verdubbeld, moet daarbij worden aangetekend dat de opbrengst van deze inkomstenbron relatief zeer gering is gebleven (in 1975 ongeveer 1% van de totale inkomsten).

Tegenover de groei van de opbrengsten van het blad staat evenwel een naar verhouding sterkere stijging van de kosten (in 1971 - 1975 gestegen met 68,7%). Daardoor hebben de resultaten van de exploitatie van het blad in die periode zich in dalende lijn ontwikkeld en wel zodanig, dat de exploitatie in die jaren overwegend verliesgevend is geweest. Zonder jaarlijkse subsidies van particuliere instellingen zou de exploitatie in die jaren zelfs een volledig verliesgevend beeld hebben vertoond. Deze negatieve resultaten hebben dan ook geleid tot een slechte financiële structuur van het blad.

In de prognoses van het blad voor de jaren 1976 t/m 1979 is een verdere stijging van de opbrengsten voorzien, in totaal van bijna 45%. In de eerste plaats kan deze verwachting, die wij als redelijk beschouwen, worden toegeschreven aan de voorziene stijging van de advertentie-opbrengsten met 6% per jaar (in totaal in die periode bijna 19%). Maar de belangrijkste bijdrage tot de begrote stijging van de totale opbrengsten wordt van de kant van de abonnementen verwacht: de stijging van deze opbrengstengroep is begroot op 66,6% voor de jaren 1976 t/m 1979. Enerzijds ligt aan laatstgenoemde verwachting een jaarlijkse stijging van de abonnementsprijs met 10% ten grondslag, die niet onredelijk lijkt, anderzijds kan de verwachte stijging van de abonnementsopbrengsten worden verklaard uit een sterke abonneegroei, die vooral voor de jaren 1976 en 1977 is voorzien. Overeenkomstig deze prognose zou het aantal abonnees in de periode 1976 t/m 1979 met een kwart moeten stijgen, hetgeen - zelfs tegen de achtergrond van de voorziene prijsverhoging-mogelijk lijkt. Immers, in het verleden is de oplage van het blad geleidelijk gegroeid en deze groei heeft zich voltrokken ondanks de ook in het verleden meermalen verhoogde abonnementsprijs en ondanks de relatief geringe aandacht die het blad in de afgelopen jaren door de slechte financiële situatie aan de werving van abonnees heeft kunnen besteden. Daarnaast achten wij de voorziene oplagegroei haalbaar met het oog op het voorgenomen actieve wervingsbeleid. Een actief wervingsbeleid kan naar verwachting tot abonnee-aanwas leiden, ervan uitgaande dat het blad zijn marktpotentieel thans nog niet volledig benut en daarom nog groei-mogelijkheden heeft. Resumerend stellen wij vast dat de geprognostiseerde opbrengsten op aanvaardbare grondslagen lijken te berusten.

Ten aanzien van de kosten is in de prognoses een jaarlijkse stijging van 10% voorzien. Deze prognoses lijken ons redelijk. Daarenboven zijn extra kosten begroot voor het werven van abonnees en advertenties. De begrote extra kosten zullen de totale kosten uiteraard sterker doen stijgen (jaarlijkse meerkosten maximaal 3,5% boven de overige kosten), maar zijn noodzakelijk om de voorziene stijging der opbrengsten ook in de hierboven vermelde omvang te kunnen verwezenlijken.

Wanneer de geprognostiseerde totale opbrengsten en totale kosten in relatie tot elkaar worden gezien, verwachten wij dat de exploitatie in de jaren 1976 en 1977 nog negatieve resultaten zal opleveren, maar dat voor de jaren daarna geleidelijk aan een verbetering intreedt, in 1979 minstens in de vorm van een sluitende begroting. Deze prognoses maken het aannemelijk dat de exploitatie van het blad na 1979 - mits de liquiditeitstekorten van de daaraan voorafgaande jaren zijn aangevuld - zodanige resultaten zal geven dat het blad in staat zal zijn een Bedrijfsfondskrediet met rente terug te betalen.

4. Advies.

Op grond van bovengenoemde overwegingen en mede aan de hand van de resultaten van een door de Nationale Investeringsbank ingesteld kredietonderzoek (rapport d.d. 20 april 1976), adviseren wij u het Nieuw Israëlietisch Weekblad een rentedragende achtergestelde lening van f 100.000,-- ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers te verlenen. Deze financiële bijstand dient gedurende de jaren 1976 t/m 1979 rechtstreeks voor de exploitatie van het blad te worden aangewend.

Wij stellen u voor aan deze kredietverlening de volgende faciliteiten en voorwaarden te verbinden: een vaste rente van 6½%, gedurende de eerste vier jaar van de looptijd van deze lening kwijtschelding van de verschuldigde rente, na deze vier jaar terugbetaling van de lening in een periode van tien jaar volgens een zodanig schema, dat de som van de voor rente en aflossing te betalen bedragen geleidelijk oploopt. Daardoor zal de aflossing in de eerste jaren van de aflossingsperiode een geringere last voor de exploitatie vormen dan die in latere jaren.

Ten aanzien van de beschikbaarstelling van het krediet adviseren wij u de volgende regeling. Namens ons bestuur zal door de Nationale Investeringsbank een krediet ten behoeve van het Nieuw Israëlietisch Weekblad worden geopend van ten hoogste f 100.000,--. Het blad zal over gedeelten van dit bedrag kunnen beschikken naar gelang de liquiditeitspositie en de exploitatieresultaten dat vorderen. Bij het beoordelen van de kredietbehoefte van het blad zal rekening worden gehouden met de verdere ontwikkeling van de exploitatie-uitkomsten van het blad in relatie tot de ingediende prognoses.

Wij geven u met het bovengenoemde voorstel in overweging slechts een gedeelte van de aanvraag van het Nieuw Israëlietisch Weekblad te honoreren.

Het resterende bedrag (f 45.000,--) is door het blad gevraagd voor de aflossing van twee leningen. Wij menen dat de in dit advies voorgestelde financiële bijstand aan het Nieuw Israëlietisch Weekblad ten laste van het Bedrijfsfonds uitsluitend het karakter dient te hebben van een financiële injectie ten behoeve van de uitvoering van het door het blad voorgenomen wervingsproject, in de overweging dat dat project zodanige perspectieven biedt dat het blad erin zal kunnen slagen het resterende bedrag op andere wijze te financieren. Met ons voorstel het fondskrediet de vorm te geven van een achtergestelde lening willen wij trachten het verkrijgen van de aanvullende financiering te vergemakkelijken. Uit het voorgaande vloeit voort dat wij aan ons voorstel de voorwaarde verbinden dat het blad het bedrag voor de aflossing van de twee leningen (f 45.000,--) op andere wijze financiert. Teneinde het doel van het Bedrijfsfondskrediet niet in gevaar te brengen, dient die aanvullende financiering te worden geregeld tegen voorwaarden die voor het blad niet ongunstiger mogen zijn dan de voorwaarden welke aan het fondskrediet verbonden worden, zulks ter beoordeling van ons bestuur.

Tot slot geven wij u in overweging dit aanbod tot steunverlening aan het Nieuw Israëlietisch Weekblad ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers te laten vervallen indien het blad - ervan uitgaande dat u met ons advies zult instemmen - het aanbod niet binnen drie maanden na dagtekening van uw beslissing heeft aanvaard.

Rijswijk 16 augustus 1976

Wij geven u met het bovengenoemde voorstel in overweging slechts een gedeelte van de aanvraag van het Nieuw Israëlietisch Weekblad te honoreren.

, EN MAATSCHAPPELIJK

Aan de Vaste Commissie voor Cultuur
Recreatie en Maatschappelijk Werk
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 1a
's-Gravenhage

kenmerk
R.T.P.
U 67425

Rijswijk, 10 maart 1977

onderwerp: Advertentie-
compensatie.

In de memorie van toelichting bij de begroting van mijn departement over het dienstjaar 1977 heb ik medegedeeld, dat het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers een onderzoek laat uitvoeren teneinde mij te kunnen adviseren over de mogelijkheid tot uitvoering van de in de Medianota voorgestelde advertentiecompensatie-regeling, welke criteria daarbij aangelegd moeten worden en of daarbij ook met eventueel bestaande andere ongelijke concurrentiefactoren, met name in de kostensector, rekening gehouden moet worden. Ik heb toen de verwachting uitgesproken, dat het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers mij vóór het einde van het vorig jaar over de voorgestelde steunmaatregel van advies zou dienen (pagina 43).

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft mij op mijn verzoek nader geïnformeerd over de stand van zaken betreffende het onderzoek naar een advertentiecompensatie-regeling voor dagbladen. De volledige tekst van de brief die het bestuur mij op 23 februari j.l. hierover heeft gestuurd, laat ik hieronder volgen.

"In het gesprek dat ons bestuur op 26 januari j.l. met u over onze werkzaamheden mocht voeren, brachten wij u op de hoogte van de stand van zaken betreffende het onderzoek naar een compensatieregeling voor dagbladen, dat in opdracht van ons bestuur wordt verricht. Op uw verzoek volgt hieronder een overzicht van de ontwikkelingen met betrekking tot dit onderzoek, vanaf het moment waarop wij met onze studie naar de mogelijkheden van een compensatieregeling zijn begonnen.

In de aanvangsfase van onze voorbereidende werkzaamheden zagen wij ons geplaatst voor het vraagstuk een instituut te vinden dat in staat zou zijn het onderzoek te verrichten overeenkomstig onze bedoelingen, zoals uiteengezet in ons advies over de Nota Massamedia beleid d.d. 7 oktober 1975.

In dat advies stelden wij ons op het standpunt, dat het onderzoek naar deze regeling twee fasen zou dienen te omvatten, te weten een toets van de geldigheid van in de Medianota veronderstelde knelpunten en vervolgens het berekenen en uitwerken van een regeling aan de hand van de resultaten van die geldigheidstoets.

De uitkomsten van een vooronderzoek gaven ons aanleiding tot een bredere oriëntatie omtrent instituten, die het hoofdonderzoek zouden kunnen verrichten. Deze oriëntatie heeft ons geleid tot de conclusie dat wij van het Economisch Instituut Tilburg (E.I.T.) mochten verwachten dat dit instituut het onderzoek op bevredigende wijze zou kunnen verrichten. Medio 1976 verleenden wij dit instituut een onderzoeksopdracht, over de uitvoering waarvan het instituut ons eind december 1976, na een aantal besprekingen met een begeleidingscommissie uit ons bestuur, een rapport ter hand stelde.

Naast het toetsen van een aantal in de Medianota geformuleerde hypothesen over het economisch functioneren van dagbladen, verrichte het E.I.T. ook een verkenning naar de factoren die de kosten- en opbrengstenstructuur van dagbladen bepalen. Het rapport hierover geeft een statistisch redelijk betrouwbare bevestiging van de veronderstellingen in de Medianota, met name waar het gaat om de relatie tussen ongelijke concurrentie-verhoudingen en de positie van persorganen met betrekking tot bepaalde kosten- en opbrengstencategorieën.

Naarmate de oplage van een dagblad hoger is, zijn de opbrengsten kennelijk eveneens hoger, doch de uitgaven lager of, in meer wetenschappelijke termen geformuleerd: de grootte van een dagblad, gemeten naar zijn oplage, blijkt overwegend evenredig van invloed te zijn op de opbrengsten en (voornamelijk ten gevolge van gunstige schaaleardeffecten in zet- en drukkosten, redactiekosten en advertentiekosten) minder dan evenredig van invloed op de kostenomvang. Daarnaast beïnvloedt een regionale concentratie in de verspreiding van een dagblad de (advertentie-)inkomsten zowel als de (expeditie)kosten in gunstige richting.

Omdat het door het E.I.T. verrichte onderzoek waardevolle aanknopingspunten biedt voor de uitwerking van een compensatieregeling, besloten wij onlangs dit instituut opdracht voor aanvullend onderzoek te geven. Dat aanvullende onderzoek is gericht op het concretiseren van de mogelijkheden voor een steunmaatregel door het berekenen van de daarvoor te stellen normen. Conform ons voornoemde advies over de Medianota zullen de normen van deze gerichte-generieke maatregel zodanig dienen te zijn opgesteld, dat de maatregel een algemene gelding zal hebben maar wat haar werking betreft gericht zal zijn op het compenseren van vorenbedoelde belemmeringen in de concurrentieverhoudingen.

Het rapport over dit aanvullende onderzoek verwachten wij over ongeveer twee maanden. Hoewel het eerste rapport van het E.I.T. belangwekkende resultaten bevat, waarvan wij hierboven op beknopte wijze melding maakten, dienen deze resultaten in samenhang met de uitkomsten van het aanvullende onderzoek te worden gezien om voldoende inzicht in de onderhavige problematiek te verkrijgen en op basis daarvan te kunnen oordelen. Zodra wij na ontvangst van het tweede rapport onze voorbereidende werkzaamheden kunnen afronden, zullen wij u onder toezending van beide rapporten van het E.I.T. over deze maatregel adviseren."

Daar de periode waarbinnen het advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers verwacht mocht worden inmiddels verstreken is en het thans duidelijk is dat bedoeld advies nog enkele maanden op zich zal laten wachten, meen ik er goed aan te doen u van de achtergronden daarvan op de hoogte te stellen.

De Minister van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk,

(Mr. H.W. van Doorn)

Appendix Jaarverslag 1976

Steunfondsen voor de pers in het buitenland

APPENDIX JAARVERSLAG 1976

Pag.

Steunfondsen voor de pers in het buitenland

31

Denemarken

32

Zweden

35

West-Duitsland

38

BIJLAGEN APPENDIX

1. Statuten van het Financieringsinstituut voor de
Dagbladpers in Denemarken

41

Wet inzake economische bijstand aan het Financierings-
instituut voor de Dagbladpers in Denemarken

46

2. Passages uit de Verordening inzake rijksbijdrage aan
dagbladen in Zweden

47

3. Stellingen voor een wet inzake de oprichting van een
Persstichting in West-Duitsland.

50

Steunfondsen voor de pers in het buitenland.

Ons eerste jaarverslag (over 1974 - 1975) bevatte hoofdstukken over de voor- geschiedenis, huidige opzet, taken en financiële basis van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Daarmede beoogden wij een bijdrage te leveren aan de discussie over overheidssteun aan persorganen. In dit verband vinden wij het nuttig in dit jaarverslag informatie te verschaffen over steunfondsen voor de pers in het buitenland, te weten in Denemarken, Zweden en West-Duitsland. Uit deze informatie blijkt dat een steunfonds voor de pers verschillende vormen kan hebben, afhankelijk van de (historisch gegroeide) omstandigheden waarin de pers in deze landen verkeert en afhankelijk van andere vormen van steunverlening (direct of indirect) die in die landen voor de pers bestaan. De hier gepresenteerde overzichten van buitenlandse steunfondsen voor de pers moeten dan ook mede gezien en beoordeeld worden in relatie met de gegeven omstandigheden en het persbeleid van de overheid in die landen. Dit laatste zou in het verband van dit jaarverslag een te uitvoerig overzicht vereisen, reden waarom wij naar andere bronnen willen verwijzen ^{*)}. Met het verschaffen van deze informatie willen wij geen uitspraak doen over de merites van inrichting dan wel werkwijze van buitenlandse steunfondsen in relatie tot die van het Bedrijfsfonds voor de Pers in Nederland.

*) Zie b.v. verslagen van congressen van internationale organisaties van journalisten (I.F.J.) en van uitgevers (F.I.E.J., C.A.E.J.) in de bladen "De Journalist" resp. "De Dagbladders". Een omschrijving van het persbeleid in verschillende landen wordt ook gegeven in het "United Nations Yearbook on Human Rights".

Denemarken

In 1970 werd, op advies van een regeringscommissie die de economische situatie van de Deense dagbladers had bestudeerd en maatregelen ter verbetering van die situatie had aanbevolen, het "Financieringsinstituut van de dagbladers" (dagspressens financieringsinstitut) opgericht. Het beheer van dit instituut werd in handen gelegd van de leden-dagbladen zelf, terwijl aan de financiering daarvan wordt bijgedragen door de leden-dagbladen en de rijksoverheid; de overheid houdt tevens toezicht op het instituut. Het lidmaatschap staat alleen open voor dagbladen en bestaat op vrijwillige basis. Met de oprichting van het instituut werd beoogd een financieringssysteem tot stand te brengen met name voor projecten gericht op aanleg, verbouwing, uitbreiding en modernisering van materiële (met name technische) voorzieningen voor de produktie van dagbladen. Als gevolg van beperkte financiële middelen bleef de taak van het instituut aanvankelijk tot dit gebied beperkt. Medio 1975 werd echter de jaarlijkse overheidsbijdrage aan het instituut van 2 tot 4 miljoen kronen verhoogd, waardoor de taak van het instituut uitgebreid kon worden met financiële steunverlening aan bijzondere projecten, gericht op zaken als produktiviteitsontwikkeling, research en advies ten behoeve van speciale projecten, b.v. op het gebied van gezamenlijke exploitatie van bladen. Om meer inzicht in de werkzaamheden van het instituut te verkrijgen werd op verzoek van het Deense parlement tevens besloten namen van aanvragers alsmede inlichtingen omtrent de projecten te publiceren.

De juridische basis van het instituut wordt gevormd door de statuten, die door de Minister-President volgens een wettelijke bepaling dienen te worden goedgekeurd (wet van 27 mei 1970, nr. 214, gewijzigd bij wet van 26 juni 1975, nr. 286). Een vertaling van deze stukken is als bijlage 1 bij deze appendix gevoegd. Krachtens de statuten kan steunverlening ten laste van de middelen van het instituut de vorm hebben enerzijds van een zekerheidsstelling voor door leden van het instituut op te nemen leningen en anderzijds van een financiële bijstand aan investeringen van leden en niet-leden. Daartoe zijn binnen het instituut twee afdelingen geformeerd: een afdeling voor het verlenen van kredietgaranties en een financieringsafdeling. In de financiële middelen van de afdeling voor kredietgaranties wordt voorzien door financiële bijdragen van de bij het instituut aangesloten leden, naast een bedrag van 30 miljoen kronen dat jaarlijks door de overheid ten behoeve van garantieverplichtingen wordt toegezegd. Deze overheidsgarantie kan slechts worden aangesproken voor zover aan de verplichtingen die het instituut heeft aangegaan niet door middel van het door de leden bijeengebracht kapitaal kan worden voldaan. De financieringsafdeling verkrijgt haar middelen voornamelijk door jaarlijkse stortingen uit de rijkskas (4 miljoen kronen). Het bedrag van de overheidsbijdrage dat in een boekjaar niet wordt benut wordt aan de afdeling voor kredietgaranties overgedragen ter financiering van garantieverplichtingen. In de statuten zijn enkele voorwaarden genoemd voor het verkrijgen van een kredietgarantie voor investeringen, zoals een verplicht gestelde bijdrage aan de investeringen (tenminste 20% uit eigen middelen) en de verplichting de investeringsgoederen als onderpand te laten fungeren van de kredietgarantie en van de kredieten zelf. Verder zal het bedrag waarvoor een garantie wordt gevraagd niet hoger mogen zijn dan een kwart van het totale voor deze afdeling beschikbaar zijnde kapitaal (9,8 miljoen in 1975).

Het instituut kan jaarlijks verplichtingen voor kredietgaranties aangaan tot een maximum-bedrag van 7 maal het totale bedrag van aan het begin van een boekjaar beschikbare bijdragen van leden en het door de rijksoverheid gegarandeerde bedrag (in totaal 275 miljoen kronen in 1975).

Het instituut stelt het lidmaatschap open voor Deense dagbladen, die zich daarbij verplichten bijdragen te storten ten behoeve van het garantie-kapitaal van het instituut. Bladen, die op een later tijdstip dan bij de oprichting tot het instituut toetreden, dienen een afzonderlijke bijdrage te betalen; die bijdrage is gelijk aan het bedrag dat voor het lidmaatschap zou zijn betaald sedert de oprichting van het instituut. Het opzeggen van een lidmaatschap is niet mogelijk gedurende de looptijd van een door het instituut gegarandeerd krediet, terwijl bij beëindiging van het lidmaatschap geen recht kan worden bedongen op het terugbetalen van enig aandeel in het vermogen van het instituut, noch op stopzetting van het betalen van bijdragen waartoe een blad ingevolge de toetredingsvoorwaarden is verplicht. De leden zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor door het instituut aangegane verplichtingen.

Als hoogste instantie van het instituut fungeert de algemene ledenvergadering, waarin elk lid één stem heeft alsmede één stem voor elke 5000 kronen die hij in voorafgaande boekjaren in het instituut heeft gestort (met een maximum van 15 stemmen per lid). De algemene vergadering beslist met meerderheid van stemmen. Voor een statutenwijziging of voor een beslissing inzake opheffing van het instituut is een meerderheid van driekwart van de stemmen vereist. Het instituut wordt geleid door een bestuur (voorzitter en vier andere leden) dat door de algemene vergadering telkens voor één jaar wordt gekozen. Het bestuur heeft tot taak beslissingen te nemen met betrekking tot het verstrekken van financiële steun.

Zolang de overheid garanties voor steunverlening heeft toegezegd en financiële bijstand aan het instituut verstrekt, wordt namens de Minister-President (die de statuten goedkeurt) toezicht op het instituut uitgeoefend. Dat geschiedt door een door hem benoemde raad van toezicht die hem verslag uitbrengt omtrent het verlenen van overheidsgaranties en hem daarnaast adviseert over het functioneren van het instituut. Het verlenen van financiële steun ten behoeve van bijzondere projecten zoals op het gebied van de produktie-ontwikkeling en marktresearch is aan de goedkeuring van deze raad gebonden. Bovendien heeft deze raad zeggenschap in het vaststellen van de besteding van het bij liquidatie van het instituut vrijkomende vermogen dat aan de vereniging van dagbladuitgevers wordt overgedragen. De leden van de raad van toezicht (een voorzitter en twee andere leden) worden telkens voor drie jaar benoemd. De werkwijze van deze raad wordt door de Minister-President vastgesteld.

In de loop van 1975 zijn bij het financieringsinstituut acht aanvragen ingediend voor financiële steun aan nieuwe investeringen e.d. voor in totaal ca. 14 miljoen kronen (in 1974 10 aanvragen voor in totaal 13 miljoen kronen).

Aan financieringsbijdragen werd in 1975 in totaal een bedrag van 2,7 miljoen kronen verstrekt (in 1974: 1,7 miljoen kronen). Het totale bedrag van de drie in 1975 gehonoreerde aanvragen voor kredietgaranties bedraagt 4,5 miljoen kronen (in 1974 2,9 miljoen kronen; in 1973 13 miljoen kronen). Ultimo 1975 bedroeg het eigen kapitaal van het instituut dat primair als zekerheid van garantieverplichtingen dient, 9,4 miljoen kronen (naast de garantietoezegging van de overheid ten bedrage van 30 miljoen kronen jaarlijks).

Volgens een bepaling in de "Wet inzake de financieel-economische bijstand aan een financieringsinstituut voor de dagbladpers" zullen voorstellen tot herziening van deze wet in de loop van het parlementaire jaar 1980 - 1981 bij het parlement worden ingediend.

Zweden

Op advies van een parlementaire commissie voor de pers werd op 1 juli 1969 in Zweden een "Leningenfonds voor de pers" (pressens lånefond) opgericht, waarmee de eerste van de door deze commissie voorgestelde steunmaatregelen voor dagbladen (onder meer een kortingsstelsel voor gezamenlijke distributie en een productiesteun) werd geïntroduceerd. Enkele jaren daarvoor, in 1965, had een andere perscommissie een steunfonds voor dagbladen afgewezen, ervan uitgaande dat krantenbedrijven ook op andere wijze kredieten zouden kunnen ontvangen en dat voor de beoordeling van individuele aanvragen geen objectieve normen noch een objectieve instantie zouden kunnen worden gevonden. Daarenboven was de perscommissie van mening dat een dergelijke beoordeling het gevaar van een te grote staatsbemoeienis met de pers zou inhouden.

De tweede commissie voor de pers kwam tot een ander oordeel, met name in de overweging dat ook financieel zwakke kranten met een secundaire positie in hun verspreidingsgebied overlevingskansen moesten hebben. Op voorstel van deze commissie werd in 1969 in de vorm van een regeringsbesluit een leningenfonds voor een vijfjarige proefperiode ingesteld. De regeling daarvan kan als volgt worden samengevat:

- leningen worden uitsluitend toegestaan voor projecten die niet kunnen worden gefinancierd op de algemene kredietmarkt tegen gangbare marktvoorwaarden of - uit bedrijfseconomisch oogpunt beschouwd - op aanvaardbare wijze;
- aangetoond moet worden dat uitvoering van het project, waarvoor de lening is bestemd noodzakelijk is ter versterking van de concurrentiepositie van het krantenbedrijf op langere termijn; daarmee wordt beoogd kleinere kranten in een betere concurrentiepositie te brengen qua verspreidingsgebied, redactionele inhoud, tijdstip van verschijning of typografische uitvoering;
- aan projecten die gericht zijn op kostenbesparingen door samenwerking tussen krantenbedrijven dient de voorkeur te worden gegeven;
- een lening wordt voor een bepaalde tijd verleend (slechts om bijzondere redenen is de looptijd langer dan 20 jaar);
- een lening is gedurende vijf jaar vrij van aflossing en gedurende drie jaar renteloos; om bijzondere redenen en indien wordt aangetoond dat de effecten van de lening eerst na drie jaar zullen blijken, kan de periode gedurende welke geen rente wordt berekend langer zijn, doch ten hoogste kan deze vijf jaar bedragen;
- het rentepercentage wordt afgestemd op de normale rentevoet van leningen uit andere kredietfondsen van de overheid (ongeveer 4% beneden de geldende marktrente);
- voor leningen uit het leningenfonds dient een waarborg te worden gegeven, die door het fonds wordt bepaald (bij een looptijd van 10 jaar of meer: hypotheek of onderpand);
- aanvragen voor een lening en andere leningkwesties worden behandeld door een "commissie perssteun", bestaande uit drie leden, ressorterend onder het Ministerie van Arbeid; deze commissie kan daarbij andere deskundigen raadplegen en oefent controle uit op de aanwending en de resultaten van de lening; de commissie brengt jaarlijks een rapport uit;
- leningen worden uitbetaald door de Post- en Kredietbank; het leningenfonds wordt beheerd door de Algemene Rekenkamer.

De Zweedse regering stortte jaarlijks een bedrag van 25 miljoen kronen in het fonds, in totaal gedurende de vijfjarige proefperiode van het fonds dus 125 miljoen kronen. In afwachting van het advies van een derde perscommissie, welke commissie onder meer tot taak had te beoordelen of de pers in de toekomst nog steun uit het leningenfonds nodig zou hebben, werd de proefperiode van het fonds met een jaar verlengd, tot medio 1975. Deze derde perscommissie stelde in haar rapport van eind 1974 (aangevuld met een tweede rapport in maart 1975) vast dat na afloop van het vijfde proefjaar leningen uit het fonds waren verstrekt tot een bedrag van 81,5 miljoen kronen. Daarmee was ongeveer 65% van het totale beschikbare bedrag van 125 miljoen kronen opgenomen. De totale omvang van de jaarlijks verstrekte leningen varieerde sterk: terwijl in het eerste jaar (1969 - 1970) tot ruim 24 miljoen kronen aan leningen was verstrekt, was dit in 1972 - 1973 nauwelijks 5 miljoen kronen. Tot en met het begrotingsjaar 1974 - 1975 werden 48 krantenbedrijven door middel van leningen uit het fonds gesteund. Het gemiddelde bedrag van een lening was ongeveer 1,9 miljoen kronen, doch de grootte van de leningen per blad liep sterk uiteen (variërend van 10,7 miljoen kronen aan het blad "Arbetet" tot 50.000 kronen aan het blad "Djuhäradsbygdens Tidning"). Het grootste gedeelte van de in de proefperiode verstrekte leningen werd aan kranten met een secundaire positie in hun verspreidingsgebied toegekend. Verder concludeerde de perscommissie dat ongeveer 45% van de verstrekte leningen een looptijd had van 15 jaar, terwijl de looptijd van 40% van de leningen 10 jaar bedroeg. De overige leningen werden verstrekt met een looptijd van 8 jaar. Voor alle leningen werd de rente in de eerste drie jaar van de looptijd van het krediet kwijtgescholden. In latere fasen werd de periode van vrijstelling van rente voor vier krantenbedrijven met één jaar en voor één bedrijf met twee jaar verlengd.

Het merendeel van de verstrekte leningen was bestemd voor technische vernieuwingen, te weten ruim 80% van de leningen. Hoewel in de regeling van het leningenfonds de voorkeur was uitgesproken voor leningen die bestemd zouden zijn voor projecten gericht op kostenbesparing door samenwerking tussen bedrijven, was slechts een klein gedeelte van het totale aantal leningen voor samenwerking bestemd. Het verstrekken van leningen zou in bepaalde gevallen samenwerking zelfs eerder hebben tegengewerkt dan bevorderd, zoals in zes gebieden van het land was gebleken. In die gebieden hadden elkaar concurrerende bladen namelijk leningen gekregen in hoofdzaak voor technische investeringen. Dit feit bevestigde de opvatting van de perscommissie dat juist de mogelijkheden voor het verkrijgen van leningen voor afzonderlijke projecten uit het leningenfonds ertoe hebben bijgedragen, dat bepaalde denkbare vormen van kostenbesparende samenwerking tot een latere datum werden uitgesteld. De commissie leidde hieruit af dat een belangrijk doel van het leningenfonds voor de pers, het bevorderen van kostenbesparende samenwerking, niet was bereikt, mede doordat zowel in de regeling van het fonds als in de instructies van de fondscommissie geen mogelijkheid was aangereikt de hier geschetste negatieve ontwikkeling tegen te gaan. Niettemin kwam deze derde perscommissie tot de slotsom dat het leningenfonds voor de pers het voor verschillende dagbladen mogelijk had gemaakt technische vernieuwingen door te voeren, welke anders nauwelijks tot stand zouden zijn gekomen. Het fonds had overlevingskansen geboden voor kleinere bladen, die in het algemeen geen leningen op de gewone kredietmarkt konden krijgen.

Aan deze bijzondere kredietmogelijkheid voor dagbladen zou behoefte blijven bestaan, gelet op het feit dat de technische evolutie in deze branche nog niet tot stilstand is gekomen: verschillende Zweedse dagbladen werken nog met verouderde apparatuur, terwijl de snelle ontwikkeling in de grafische techniek er de oorzaak van is dat de afschrijvingsperiode van technische apparatuur steeds korter wordt. In gevallen waarin samenwerking tussen bladen redelijkerwijs tot stand zou kunnen komen, zou een afzonderlijk dagblad evenwel in beginsel uit het fonds geen lening mogen verkrijgen, die uitsluitend zou dienen ter voorziening in behoeften van het blad aan eigen apparatuur. Daarbij ware naar het oordeel van de perscommissie echter ook rekening te houden met gevallen waarin bepaalde kranten geen samenwerkingspartner kunnen vinden of waarin het samenwerkingsoverleg niet tot een voor beide partners acceptabele regeling leidt. Het leningenfonds zou moeten blijven bestaan als waarborg voor kleinere bladen, opdat deze ook in de toekomst niet worden gedwongen tot samenwerking met een sterkere partner op onredelijke voorwaarden. Anderzijds zou een lening uit het fonds slechts dienen te worden verleend indien de mogelijkheden tot samenwerking voldoende zijn onderzocht. Deze opvattingen verkregen gestalte in het regeringsbesluit inzake rijksbijdrage aan dagbladen van 20 mei 1976, waarvan de passages over de opzet en de voorwaarden van het leningenfonds in bijlage 2 van deze appendix zijn weergegeven. Deze regeling is slechts op enkele onderdelen van de hierboven samengevatte oorspronkelijke regeling gewijzigd. Zo is de voorwaarde toegevoegd dat leningen voor investeringen op plaatsen, waar naar het oordeel van de fondscommissie technische samenwerking tussen krantenbedrijven mogelijk is, slechts mogen worden verstrekt indien een dergelijke samenwerking ook wordt nagestreefd en gerealiseerd (behoudens gevallen waarin ondanks ernstige pogingen geen samenwerking wordt bereikt). In aansluiting op dit overzicht kan nog worden vermeld dat de regering besloten heeft jaarlijks een bedrag van 15 miljoen kronen in het fonds te storten.

West-Duitsland

Volgens een speciaal kredietprogramma voor de pers komen sedert 1968 kleine en middelgrote ondernemingen in aanmerking voor zgn. ERP-kredieten, kredieten met een gunstig rentepercentage ter verbetering van de concurrentiepositie van die ondernemingen. De totale oplage van alle, door elke onderneming afzonderlijk uitgegeven bladen mag, conform het regeringsbesluit van 1968, maximaal 160.000 exemplaren voor dagbladen bedragen, 320.000 exemplaren voor weekbladen en tweewekelijkse bladen en 640.000 voor maandbladen. Deze bladen dienen overwegend gericht te zijn op vorming en ontwikkeling van burgers op politiek gebied. De kredieten moeten bedoeld zijn ter medefinanciering van technische apparatuur. Bovendien is het mogelijk samenwerkingsplannen van kleine en middelgrote ondernemingen financieel te steunen. Sedert 1968 tot eind 1973 werden 167 kredieten toegewezen met een totaalbedrag van ongeveer DM 41 miljoen ten behoeve van investeringen van in totaal DM 139 miljoen. 93% van de toegewezen kredieten werd verstrekt aan ondernemingen waarvan de totale oplage van alle door elke afzonderlijke onderneming uitgegeven bladen tezamen, minder dan 80.000 exemplaren bedroeg (157 van de 167 kredieten met een bedrag van in totaal bijna DM 38 miljoen). In 1974 besloot de Bondsregering een extra-bedrag van DM 26 miljoen voor deze kredietverlening beschikbaar te stellen, terwijl het maximumbedrag per lening van DM 500.000 werd verhoogd tot DM 1 miljoen.

In april 1974 nam de Bondsregering, met het oog op de zwakke positie van veel, vooral kleine en middelgrote regionale ondernemingen, het besluit tot uitbreiding van de mogelijkheden tot kredietverlening. Ingevolge een bijzonder programma in het kader van de kredietverlening door de Kreditanstalt für Wiederaufbau, waarvoor de Bondsregering een bedrag van DM 126 miljoen beschikbaar stelde, werd voor deze ondernemingen een extra-mogelijkheid geschapen om voor die tijd gunstige kort- en langlopende kredieten te verkrijgen. Voor kortlopende kredieten werd de maximale looptijd bepaald op 18 maanden tegen een rentevoet van 10%; voor langlopende kredieten 10 jaar tegen 9% rente.

Een verdere verslechtering van de economische situatie van de pers gaf voor de Bondsregering aanleiding verdere stappen op het gebied van de kredietverlening te nemen. Op 9 juli 1975 werd een aantal principe-besluiten van de Bondsregering bekend gemaakt. Naast een verruiming van de ERP-kredietverlening, waarvoor nu ook kranten met een oplage van meer dan 160.000 exemplaren in aanmerking kwamen, besloot de regering onder meer tot speciale rentefaciliteiten voor kredieten (bijdragen van twee punten van de rentevoet) en tot verhoging van het maximale bedrag per krediet (nu DM 3 miljoen). Tevens werd de kredietverlening voor ondernemingen door de Kreditanstalt für Wiederaufbau aangevuld met kredietverlening bij samenwerking op het gebied van de distributie en druktechniek. Bovendien gaf de Bondsregering de minister van Binnenlandse Zaken opdracht tot het voorbereiden van een ontwerp-wet voor de oprichting van een "Persstichting" (Pressestiftung), een steunfonds voor de pers. Het wetsontwerp zou uiterlijk 1 oktober 1975 in het parlement moeten worden ingediend.

De Persstichting zou volgens dit principe-besluit moeten bijdragen tot een duurzame verbetering van de economische positie van ondernemingen die dagbladen uitgeven, teneinde de onafhankelijkheid en verscheidenheid van de pers te waarborgen. De regering zou bijdragen aan de financiering van deze persstichting, mits ook de uitgevers eenzelfde bereidheid zouden tonen. Dit uitgangspunt ("Hilfe zur Selbsthilfe" werd door de regering gesteld met het oog op de constitutionele bepaling betreffende de persvrijheid (art. 5 GG), teneinde te voorkomen dat de pers door deze vorm van overheidssteun in een van die overheid afhankelijke posities zou geraken. In september 1975 had de minister van Binnenlandse Zaken van de Bondsregering een plan tot oprichting van de Persstichting gereed.

Blijkens persberichten bevatte dit plan de volgende hoofdlijnen:

- steunverlening ten laste van de Persstichting zou slechts mogen plaatsvinden ingeval er uitzicht zou bestaan op duurzame verbetering van de economische voorwaarden voor het desbetreffende dagblad en daarmee op verbetering van zijn concurrentiepositie; ook overwegingen op het gebied van de werkgelegenheid zouden hierbij kunnen worden betrokken;
- steun zou alleen worden verleend aan dagbladondernemingen die gedurende de laatste twee jaar een rentabiliteit van ten hoogste 5% hebben behaald; deze bepaling zou niet gelden voor dagbladen met een relatief kleiner marktaandeel dan dat van andere bladen in hun verspreidingsgebied, mits het gevraagde krediet bestemd zou zijn voor een investeringsproject;
- bij het vaststellen van de omvang van de te verlenen steun zou mederekening worden gehouden met de verkochte oplage van de door de onderneming uitgegeven dagbladen in het voorafgaande kalenderjaar; voor investeringsprojecten geldt een maximum-kredietbedrag van DM 3 miljoen en voor andere projecten een maximum van DM 1 miljoen;
- steun zou kunnen worden verstrekt in de vorm van kredieten, kredietgaranties en rentefaciliteiten voor projecten tot samenwerking op het gebied van de distributie en (druk)technische voorzieningen, terwijl hierbij ook werd gedacht aan het financieren van bedrijfsadvisering en van bepaalde collectieve voorzieningen voor het perswezen (b.v. opleiding, databanken, archieven); tot eventuele kwijtschelding van de verplichting tot terugbetaling van de steun zou besloten kunnen worden ingeval het voortbestaan van de onderneming daardoor in gevaar zou komen;
- in de financiering van de Persstichting zou moeten worden bijgedragen door de Bondsregering, dagbladpersondernemingen (winstgevende kranten zouden daartoe een driemaandelijke contributie dienen te betalen naar rato van de oplage) en door andere bronnen (niet nader aangeduid, doch vermoedelijk Bondslanden en andere steunfondsen van de overheid);
- de Persstichting zou worden geleid door twee organen, een stichtingsraad en een stichtingsbestuur; laatstgenoemd orgaan, bemand met drie door de minister van Economische Zaken benoemde niet-belanghebbende personen, wordt belast met de dagelijkse leiding van de stichting, met name met de beslissingsbevoegdheid inzake aanvragen; een beslissing op dit gebied zou pas kunnen worden genomen nadat een andere niet-belanghebbende deskundige daarover is gehoord; voor elke beslissing geldt overigens de voorwaarde dat zij binnen de door de stichtingsraad voorgeschreven richtlijnen dient te vallen; naast het vervaardigen van deze richtlijnen zou aan de stichtingsraad de verantwoordelijkheid voor de statuten en het controleren van het stichtingsbestuur worden opgedragen; in de stichtingsraad zouden een tiental personen zitting moeten hebben, te weten leden benoemd door organisaties van uitgevers van landelijke en plaatselijke dagbladen,

van tijdschriftenuitgevers, van journalisten, vertegenwoordigers van de ministeries van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Financiën en daarnaast enkele deskundigen op het gebied van de massacommunicatie, de economie en het bankwezen; van overheidswege zou toezicht op deze organen van de stichting worden uitgeoefend door het ministerie van Economische Zaken.

Volgens latere persberichten leidde het overleg met vertegenwoordigers van andere ministeries dan dat van Binnenlandse Zaken en met vertegenwoordigers van de Bondslanden en van organisaties op het gebied van het perswezen in oktober 1975 tot een beperking van de oorspronkelijke taakstelling en de omvang van de financiering van het steunfonds. Voor de stellingen die eind november 1975 aan dit overleg ten grondslag lagen zij verwezen naar bijlage 3 van deze appendix. Het overleg was begin 1977 nog gaande, waardoor een ontwerp-wet voor de Persstichting nog niet kon worden afgerond.

STATUTEN

van het Financieringsinstituut van de Dagbladpers
in Denemarken (instituut in eigen beheer)

=====

Naam en plaats van vestiging

par. 1

De naam van het instituut is Financieringsinstituut van de Dagbladpers.
Het instituut heeft een cautie-afdeling en een financieringsafdeling.
De plaats van vestiging van het instituut is Kopenhagen.

Doel

par. 2

De cautie-afdeling van het instituut heeft tot doel cautie te verlenen aan de leden voor het financieren van projecten ter bevordering van productiviteit, zoals aanleg, verbouwing, uitbreiding en modernisering van installaties voor het vervaardigen en distribueren van kranten van de dagbladpers. Bij toestemming van het instituut tot het verlenen van de cautie wordt naar behoren rekening gehouden met speciale behoeften van dagbladen met een kleine oplage alsmede met de duur van het lidmaatschap.

De financieringsafdeling van het instituut heeft tot doel economische bijstand te verlenen aan Deense dagbladen - zowel aan leden als aan niet-leden - allereerst in de vorm van kapitaalsbijdrage voor de financiering van projecten ter bevordering van de produktiviteit, zoals aanleg, verbouwing, uitbreiding en modernisering van installaties voor het vervaardigen en distribueren van kranten van de dagbladpers, alsmede voor eventuele bijstand door adviseurs in verband met beoordeling van projecten.

In bijzondere gevallen kan voorts bijdrage worden toegekend voor projecten betreffende produktie-ontwikkeling en marktresearch.
Na verkregen goedkeuring van de raad van toezicht van het instituut, vgl.Par.14, kan steun worden verleend voor aanverwante projecten, o.a. voor projecten met gezamenlijke exploitatie.

Leden

par. 3

De leden van het instituut bestaan uit Deense dagbladen, die een bindende verklaring afleggen inzake storting van bijdrage voor het garantie-kapitaal van het instituut.

Aan het lidmaatschap van dagbladen, welke eerst op een later tijdstip wensen toe te treden, kan de voorwaarde worden verbonden dat voor het garantiekapitaal een speciale toetredingsbijdrage wordt verstrekt, overeenkomende met het bedrag dat het blad zou hebben betaald voor het lidmaatschap sedert de oprichting van het instituut.

Een lid kan na afloop van een boekjaar per 1 januari uit het instituut treden, na een half jaar tevoren hiervan kennis te hebben gegeven, doch niet zo lang het instituut een lopende cautie voor het lid heeft. Een uittredend lid heeft geen recht op uitbetaling van enig aandeel aan het vermogen van het instituut en zal ongeacht de uittreding verplicht zijn tot het betalen van de bijdrage in het kader van de toetredingsverklaring.

Kapitaal

par. 4

Het kapitaal van de cautie-afdeling wordt bijeengebracht door betaling van de bijdragen door de leden.

Het kapitaal van de financieringsafdeling wordt bijeengebracht door subsidie uit de schatkist krachtens wet nr. 144 d.d. 22 mei 1970 inzake economische bijstand aan een financieringsinstituut voor de dagbladpers alsmede door bijdragen van andere zijde.

Het bedrag van de rijkssubsidie dat niet in een boekjaar wordt benut, dient te worden overgedragen aan de cautie-afdeling van het instituut als bijstand aan de cautieverplichtingen daarvan.

Aansprakelijkheid

par. 5

Het vermogen van de cautie-afdeling vormt de waarborg voor de cautieverplichtingen en wordt gescheiden gehouden van het overige vermogen dat niet aansprakelijk is voor cautieverplichtingen.

De leden van het instituut zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor de verplichtingen van het instituut.

Cautie wordt alleen op zakelijke basis verleend en stelt een eigen bijdrage van kapitaal van 20% als voorwaarde, waarbij echter de eventuele kapitaalsbijdrage is inbegrepen.

Voorts wordt als voorwaarde gesteld dat financiering tevoren is gedekt door een zo groot mogelijke hypotheeklening.

De door middel van de cautie medegefinancierde installatie-waarden moeten dienen als zekerheidsstelling voor de cautie naast andere in verband met de financiering opgenomen leningen, die evenals de cautie een aanvullende zekerheid als voorwaarde kunnen hebben.

Het instituut kan ten hoogste verplichtingen op zich nemen overeenkomstig 7 maal het te allen tijde aanwezige eigen-kapitaal voor de cautie-afdeling aan het begin van het boekjaar. Voorzover het rijk deelneemt aan de garantie voor aangegane verplichtingen wordt behalve het eigen-kapitaal ook het bedrag van de rijkssubsidie in genoemde berekening meegeteld.

De rijksgarantie is subsidiair aansprakelijk in verhouding tot het eigen-kapitaal van het instituut.

Het per onderneming gevraagde bedrag mag niet hoger zijn dan $\frac{1}{4}$ van het aansprakelijke kapitaal (eigen-kapitaal + rijksgarantie).

Voorzover het vermogen van het instituut zijn verplichtingen niet kan dekken wordt een algemene vergadering bijeengeroepen, welke zich uitspreekt inzake eventuele voortzetting of liquidatie van het instituut. In gevallen van verlies of zeer waarschijnlijke kans op verlies van het eigen-kapitaal kan de Minister-President het instituut opdracht geven zijn activiteiten te beëindigen of te beperken.

Algemene vergaderingen

par. 6

De algemene vergadering is de hoogste instantie in alle kwesties betreffende het instituut.

Algemene vergaderingen worden gehouden in Kopenhagen - de gebruikelijke algemene vergadering ieder jaar vóór eind juni - en worden tenminste 14 dagen tevoren door het bestuur bijeengeroepen per aangetekende brief aan de leden.

De oproep dient de agenda van de algemene vergadering te omvatten.

Indien voorstellen zullen worden behandeld welke een speciale meerderheid vereisen om te worden aangenomen, dient hierop in de oproep te worden gewezen.

Voorstellen van de leden moeten, om in de gewone algemene vergadering te worden behandeld, op zijn laatst op 1 maart daaraan voorafgaand bij het bestuur zijn ingediend.

Buitengewone algemene vergaderingen worden gehouden volgens besluit van de algemene vergadering of het bestuur, ofwel op schriftelijk verzoek aan het bestuur van leden, die tenminste 40 stemmen hebben; de oproeping hiertoe dient binnen 14 dagen daarna zo snel mogelijk te geschieden.

Op zijn laatst 8 dagen vóór iedere algemene vergadering wordt op het bureau van het instituut de agenda met alle voorstellen welke aan de algemene vergadering zullen worden voorgelegd, gedeponereerd ter inzage van de leden, en voor wat de gewone algemene vergadering betreft is daarbij tevens gevoegd de rekening en verantwoording van het boekjaar, voorzien van het waarmerk van de accountancy en de handtekening van het bestuur.

par. 7

De agenda voor de gewone algemene vergadering dient te omvatten:

1. Verkiezing van de voorzitter van de vergadering
2. Het jaarverslag
3. Boekhouding
4. Verkiezing van voorzitter en bestuur
5. Verkiezing van een accountant
6. Diversen.

par. 8

In de algemene vergadering heeft ieder lid recht op het uitbrengen van één stem en voorts één stem voor iedere volle 5000 kronen aan gestorte bijdragen aan het instituut in vroegere boekjaren, doch maximaal 15 stemmen. Het stemrecht kan bij volmacht worden toegepast.

par. 9

In de algemene vergadering kunnen alleen besluiten worden genomen over de voorstellen welke in de agenda zijn opgenomen en over wijzigingsvoorstellen daaromtrent.

De in de algemene vergadering behandelde aangelegenheden worden met eenvoudige stemmenmeerderheid van de aanwezige leden afgedaan.

Bij het aannemen van besluiten inzake wijziging van de statuten of opheffing van het instituut wordt vereist, dat $\frac{3}{4}$ van alle leden zowel volgens aantal als volgens stemmenaantal vertegenwoordigd is en voor het voorstel stemt.

Indien de genoemde leden volgens aantal en stemmenaantal niet vertegenwoordigd zijn op een algemene vergadering waar op de agenda een voorstel inzake wijziging van de statuten voorkomt, doch indien $\frac{3}{4}$ van de aanwezige leden zowel volgens aantal als volgens stemmenaantal voor het voorstel heeft gestemd, dan kan het bestuur binnen een maand een nieuwe algemene vergadering bijeenroepen, waarin het voorstel kan worden aangenomen, indien $\frac{3}{4}$ van de aanwezige leden zowel volgens aantal als volgens stemmenaantal voor het voorstel stemt.

par. 10

Van hetgeen in de algemene vergadering is besproken wordt verslag opge maakt in een daartoe door het bestuur goedgekeurd protocol, dat door de aanwezige leden van het bestuur en door de voorzitter van de vergadering wordt ondertekend.

Bestuur

par. 11

Het instituut wordt geleid door een bestuur bestaande uit een voorzitter en 4 andere leden, die door de algemene vergadering telkens voor 1 jaar worden gekozen. Bij verkiezing van het bestuur dient er vooral rekening mede te worden gehouden dat het bestuur over kennis beschikt inzake beoordeling van kredietwaardigheid en de produktietechniek van dagbladen. Herververkiezing kan plaatsvinden, doch niet na het zeventigste levensjaar. Het bestuur stelt zelf zijn werkwijze vast, waarbij wordt opgemerkt, dat de stem van de voorzitter in gevallen van gelijkheid van stemmen de doorslag geeft. Bij voorkomende vacature dient het bestuur deze te vervullen met een nieuw lid in de plaats van het afgetreden lid, ofwel een buitengewone algemene vergadering bijeen te roepen voor de verkiezing van een nieuw lid. Het bestuur kan slechts met één nieuw lid per jaar worden aangevuld. Treedt de voorzitter af, dan moet het bestuur een buitengewone algemene vergadering bijeenroepen voor de verkiezing van de voorzitter. De leden van het bestuur die in de loop van het jaar tot het bestuur zijn toegetreden zijn benoemd tot de eerstkomende gewone algemene vergadering. Het bestuur neemt besluiten inzake het verstrekken van economische bijstand met inachtneming van de statuten.

Het bestuur heeft zich te houden aan de zwijgplicht voor wat betreft de gegevens welke bekend worden in verband met de behandeling van zaken die aan het instituut worden voorgelegd.

Het bestuur kan zich voorzien van betaalde hulp, evenals het bestuur het recht heeft secretariaatskwesties door te geven aan een neutrale financiële instelling of hiervoor een andere betrouwbare behandeling van zakelijke voorbereidingen te regelen.

Het bestuur kan volmacht verlenen, individueel of collectief.

par. 12

Het instituut wordt vertegenwoordigd - o.a. bij verkoop en verpanding van onroerend goed - door twee leden van het bestuur gezamenlijk.

Rekening en verantwoording

par. 13

Het boekjaar van het instituut is het kalenderjaar.
Er wordt een speciale rekening en verantwoording overgelegd voor resp. de cautie-afdeling en de financieringsafdeling.
De contrôle op de rekening en verantwoording wordt uitgeoefend door een door de algemene vergadering gekozen gediplomeerde accountant.

Toezicht

par. 14

Zo lang een rijksgarantie van kracht is en subsidie wordt ontvangen dient het instituut zich te onderwerpen aan het toezicht als bepaald door de Minister-President.

Opheffing van het instituut

par. 15

Voorzover in een algemene vergadering wordt besloten het instituut op te heffen, kiest de algemene vergadering een liquidateur om de liquidatie te regelen.
Het eventuele vermogen van het instituut bij de liquidatie wordt overgedragen aan de Vereniging Uitgevers van Deense Dagbladen ten behoeve van doeleinden, welke in overleg met de raad van toezicht van belang kunnen zijn voor de Deense pers.

Bovenstaande statuten voor het Financieringsinstituut van de Dagbladpers zijn goedgekeurd volgens de bepaling in par. 1, lid 2 van wet nr. 213 d.d. 27 mei 1970, welk bij wet nr. 286 d.d. 26 juni 1975 is gewijzigd.

Het Kabinet van de Minister-President
5 december 1975
w.g. Anker Jørgensen/Kirsten Fastrup

(Niet geautoriseerde vertaling)

Wet nr. 214 d.d. 27 mei 1970 inzake economische bijstand aan een financieringsinstituut voor de dagbladpers in Denemarken, welke bij wet nr. 286 d.d. 26 juni 1975 is gewijzigd.

Par. 1.

De Minister-President wordt gemachtigd uit 's rijks-schatkist een garantie(som) tot 30 miljoen kronen en een jaarlijks subsidie van 4 miljoen kronen ter beschikking te stellen van een financieringsinstituut voor de dagbladpers.

lid. 2. De statuten van het instituut dienen door de Minister-President te worden goedgekeurd, en het instituut moet zich onderwerpen aan het financiële toezicht als door de Minister bepaald.

Par. 2.

De garantie omvat cautieverplichtingen welke worden aangegaan door het instituut in verband met aanleg, verbouwing, uitbreiding en modernisering van installaties voor de vervaardiging en verspreiding van kranten van de dagbladpers.

lid 2. Aan de garantie kan de voorwaarde worden verbonden, dat het instituut zelf een door de Minister-President vastgesteld aansprakelijk kapitaal bijeenbrengt.

lid 3. De garantie van het rijk kan slechts worden benut voorzover het eigen kapitaal van het instituut zijn verplichtingen niet kan dekken.

Par. 3.

Het instituut dient in eerste instantie van de subsidie gebruik te maken als bijstand voor financiering van de doeleinden als genoemd in par. 2, lid 1. In bijzondere gevallen kan subsidie worden verleend voor produktie-ontwikkeling en marktresearch en aanverwante doeleinden, welke door de raad van toezicht van het instituut zijn goedgekeurd.

lid 2. Het subsidiebedrag dat niet in een boekjaar is benut, dient te worden overgeheveld naar het aansprakelijke kapitaal van het instituut.

Par. 4.

Er wordt een raad van toezicht ingesteld bestaande uit drie leden, die tot taak hebben het in par. 1 lid 2 vermelde financiële toezicht op de werkzaamheden van het instituut uit te oefenen en de Minister-President hun standpunt mede te delen omtrent het verlenen van de rijksgarantie en de minister voorts te adviseren inzake de kwestie van het functioneren van het financieringsinstituut.

lid 2. De voorzitter van de raad en de 2 andere leden daarvan worden door de Minister-President telkens voor 3 jaar aangewezen.

lid 3. de Minister-President bepaalt de werkwijze van de raad.

Par. 5.

Voorstellen inzake herziening van de wet worden in het parlement aanhangig gemaakt in het parlamentsjaar 1980-1981.

Par. 6.

De wet is niet van kracht voor de Faerøer en Groenland.

(Niet geautoriseerde vertaling).

Passages uit: Verordening inzake rijksbijdrage aan dagbladen in Zweden d.d. 20 mei 1976.

De regering heeft het volgende bepaald.

Inleidende bepalingen.

Par. 1. Rijksbijdrage aan dagbladondernemingen hier te lande wordt volgens deze verordening uitsluitend verleend in de vorm van een produktiebijdrage, oprichtingsbijdrage, ontwikkelingsbijdrage, samenwerkingsbijdrage en reductie bij gezamenlijke distributie, alsmede als lening uit het leningenfonds voor de pers.

Par. 2. De kwestie inzake bijdrage volgens par. 1 wordt onderzocht door de commissie perssteun. Het leningenfonds voor de pers wordt beheerd door de algemene rekenkamer.

Par. 3. Bij onderzoek van de aanvraag om rijksbijdrage mag geen rekening worden gehouden met de politieke gezindheid van het dagblad of met de opvattingen van het blad omtrent speciale kwesties.

Par. 4. In deze verordening wordt bedoeld met dagblad, een algemeen nieuwsblad met een actueel karakter, dat normaliter uitkomt met tenminste één nummer per week, waarvan de tekst voornamelijk in het Zweeds is geschreven en dat voornamelijk binnenlands wordt verspreid;
meerverschijnend dagblad, een dagblad dat normaliter uitkomt met tenminste vier nummers per week;
minderverschijnend dagblad, een dagblad dat normaliter uitkomt met ten hoogste drie nummers per week.

Bij toepassing van deze verordening worden dagbladen met overwegend dezelfde redactionele inhoud als een afzonderlijk blad beschouwd. Indien een gedeelte van de oplage van het dagblad een redactionele inhoud heeft welke in overwegende mate verschilt van de redactionele inhoud van een ander deel van de oplage, wordt ieder gedeelte als een krant beschouwd.

=====

Leningen uit het leningenfonds voor de pers.

Par. 54. Krantenbedrijven welke een dagblad uitgeven kunnen zowel een lening verkrijgen voor investering als voor andere maatregelen welke noodzakelijk worden geacht voor het versterken van het concurrentievermogen op langere termijn. Tevens kunnen leningen worden toegestaan aan bedrijven, die gemeenschappelijk eigendom zijn van twee of meer dagbladbedrijven en die verantwoordelijk zijn voor een produktie van dagbladen door twee of meer krantenbedrijven. Evenwel mogen geen leningen worden toegestaan voor projecten welke geacht worden te kunnen worden gefinancierd op de algemene kredietmarkt volgens normale marktvoorwaarden en op een uit bedrijfstechnisch oogpunt betrouwbare wijze. Leningen moeten bij voorkeur worden verstrekt voor projecten welke kostenbesparingen beogen door samenwerking tussen krantenbedrijven.

Leningen voor investering op plaatsen waar naar het oordeel van de commissie perssteun technische samenwerking tussen krantenbedrijven mogelijk is, mogen niet worden verstrekt voor projekten welke een zodanige samenwerking niet ten doel hebben. Dit geldt echter niet in gevallen waarin de betrokken krantenbedrijven ernstig hebben getracht aan de voorwaarden voor samenwerking te voldoen, doch het niet eens hebben kunnen worden over de vormen daarvan.

Par. 55. Verzoeken om leningen worden schriftelijk ingediend bij de commissie perssteun. De aanvraagformulieren dienen vergezeld te gaan van gegevens inzake het bedrijf of de bedrijven, de werkzaamheden en de economische situatie daarvan, het doel van de lening en andere redenen voor de aanvraag. Aanvragers moeten bovendien verdere informatie verstrekken welke de commissie voor haar onderzoek noodzakelijk acht.

Par. 56. Leningen worden voor een bepaalde tijd verstrekt en dienen te worden terugbetaald volgens het schema dat door de commissie perssteun wordt bepaald.

De leningperiode mag niet zonder speciale redenen langer zijn dan twintig jaar.

De commissie perssteun kan beslissen dat een lening gedurende ten hoogste vijf jaar vrij van aflossing is, gerekend vanaf de eerste dag van opname.

Par. 57. Voor leningen uit het fonds moet de waarborg worden gesteld als door de commissie perssteun wordt bepaald.

Indien de leningperiode 10 jaar te boven gaat, dient de waarborg voor de lening te worden gesteld in de vorm van een hypotheek op onroerend goed of pandrecht.

Par. 58. De commissie perssteun kan bepalen dat rente op leningen gedurende ten hoogste drie jaar niet zal worden betaald, gerekend vanaf de eerste dag van opname. Voor de tijd daarna of, in gevallen waarin geen vrijstelling van rente wordt verleend, vanaf de eerste dag van betaling daarvan, wordt jaarlijks rente betaald volgens de normale rente voor leningen uit de leningenfondsen van het rijk. De commissie perssteun kan verdere vrijstelling van rente verlenen voor een periode van ten hoogste twee jaar, indien speciale redenen daartoe aanwezig zijn.

Par. 59. Indien de waarborg voor de lening bestaat uit een hypotheek dient de persoon die de lening sluit er nauwkeurig voor zorg te dragen dat het verhypothekte bezit tegen brand is verzekerd.

Par. 60. De persoon die de lening sluit dient op de wijze als door de commissie perssteun bepaald rapport uit te brengen van de besteding van de lening.

Par. 61. De commissie perssteun mag de lening ongedaan maken en onmiddellijk terugvorderen indien

1. de persoon die de lening sluit door onjuiste opgaven heeft bewerkstelligd dat de lening werd verstrekt,
2. de persoon die de lening sluit niet voldoet aan zijn verplichtingen inzake rentebetaling, hypotheek of brandverzekering,
3. zodanige omstandigheden aanwezig zijn dat de persoon, die de lening sluit, met betrekking tot het voor de lening beoogde doel klaarblijkelijk niet langer in het bezit van deze lening behoort te zijn,
4. de waarborg voor de lening belangrijk is verslechterd of
5. de persoon die de lening sluit inbreuk maakt op andere voorwaarden welke waren gesteld toen de lening werd toegestaan.

Par. 62. Leningen worden uitbetaald door de Post- en Credietbank tegen afgifte van een schuldbekentenis en de andere documenten welke de commissie perssteun voorschrijft.

Middelen voor de lening worden door de algemene rekenkamer aan de bank verstrekt na bericht van de commissie perssteun, dat uitbetaling kan geschieden.

Terugbetaling van leningen en rentebetaling dienen te geschieden aan de Post- en Credietbank, welke van de binnengekomen gelden onmiddellijk mededeling moet doen aan de algemene rekenkamer.

Slotbepalingen.

Par. 63. Tegen de beslissing van de commissie perssteun voor wat betreft produktiebijdrage, oprichtingsbijdrage, ontwikkelingsbijdrage, samenwerkingsbijdrage, reductie bij gezamenlijke distributie of leningen uit het leningenfonds voor de pers mag geen beroep worden aangetekend.

Par. 64. Nadere bepalingen voor de inwerkingtreding van deze verordening worden door de commissie perssteun medegedeeld.

=====

Voor leningen uit het leningenfonds voor de pers, welke op grond van eerdere bepalingen zijn verstrekt zullen na 1 juli 1976 de bepalingen in deze verordening van kracht zijn.

=====

Bundesministerium des Innern (Referat SM II 4)

10 Thesen für ein Gesetz über die Errichtung einer Pressestiftung

1. Grundgedanke: Hilfe zur Selbsthilfe
Kernstück der gezielten Hilfe im Programm wirtschaftlicher Hilfen für die Tagespresse ist die Pressestiftung. Eine von der Presse weitgehend selbstverwaltete Stiftung ist für auf Dauer angelegte Hilfsmassnahmen die am meisten verfassungsgemässe Lösung. Diese Art von Stiftung entspricht dem Gebot des Art. 5 GG der Staatsunabhängigkeit der Presse. Sie ermöglicht der Presse eine angemessene Mitwirkung bei der Ausgestaltung und Durchführung von Förderungsmassnahmen, sie vermeidet am ehesten, dass die Presse durch staatliche Finanzhilfen in eine mit Artikel 5 GG nicht zu vereinbarende Abhängigkeit vom Staat gerät.
2. Organisation: Errichtung einer rechtsfähigen Stiftung des öffentlichen Rechts mit Gemeinnützigkeit durch Bundesgesetz.
Die Stiftung wird als personifizierte Vermögensmasse erreicht, die in ihrem wesentlichen Bestand zu erhalten ist. Durch die Errichtung der Pressestiftung erhält der Bund eine Verwaltungs- und Finanzierungskompetenz für Pressehilfsmassnahmen.
3. Stiftungszweck: Förderung der Presse durch wirtschaftliche Hilfen, um die Vielfalt, Unabhängigkeit und Leistungsfähigkeit der Presse zu sichern. Die Aufgaben der Stiftung sind erweiterungsfähig.
4. Zielsetzung: Lösung der Strukturkrise der Presse.
5. Ausstattung des Stiftungsvermögens mit:
 - a) Mitteln aus dem Bundeshaushalt
 - b) Zuwendungen der Zeitungsverleger
 - c) Zuwendungen Dritter.
6. Organe der Stiftung:
 - a) Stiftungsrat
Zusammensetzung aus Mitgliedern, die von bestimmten Verbänden benannt werden sowie eine demgegenüber wesentlich geringere Anzahl von Vertretern des Bundes, und zwar
 1. Sachverständige aus dem Bereich der Zeitungs- und Zeitschriftenverlage
 2. Sachverständige aus dem Bereich der Zeitungsredaktion, des Zeitungsdrucks und des Zeitungsvertriebs
 3. Sonstige Sachverständige
 - o Publizistikwissenschaftler
 - o Banksachverständige
 - o Wirtschaftsprüfer
 4. Vertreter des Bundesregierung
 - b) Stiftungsvorstand
Zusammensetzung: Vorsitzender und 2 Mitglieder (Wirtschaftsprüfer, Juristen u.ä., jedoch wie beim Filmförderungsgesetz Ausschluss von Leistungsberechtigten).

7. Geschäftsstelle/bankmässige Abwicklung:

An folgende Alternativen könnte gedacht werden:

- Wirtschaftliche Genossenschaft der Presse (WIGO)
- Kreditanstalt für Wiederaufbau
- Lastenausgleichsbank

8. Aufsicht:

Als in den Bereich der Wirtschaft (Artikel 74 nr. 11 GG) fallenden Einrichtung wäre Aufsicht durch Bundesminister für Wirtschaft gegeben.

9. Aufgaben:

- a) Die Gewährung von Zuschüssen für gemeinsame Aufgaben der Presse zur Verbesserung der Infrastruktur, z.B. zur Förderung von Vertriebskooperationen, gemeinschaftlich betriebenen Druckzentren, zeitungstechnischer Innovationen, des Aufbaus von Pressedatenbanken, von Dokumentationszentren und anderen Dienstleistungseinrichtungen.
- b) Die Vergabe von Zuschüssen zur Honorierung der Unternehmensberatung von Tageszeitungsverlagen.
- c) Die Beauftragung der Kreditanstalt für Wiederaufbau mit der Gewährung von Zinszuschüssen an Tageszeitungsverlage, insbesondere an solche in nachrangiger Marktposition (Zweitzeitungen) sowie die Aufstellung von Vergaberichtlinien.

10. Verfahren:

Festsetzung der Leistung durch Stiftungsvorstand nach Anhörung unabhängiger Sachverständiger gemäss den Richtlinien, die innerhalb der gesetzlich festgelegten Eckwerte und Voraussetzungen vom Stiftungsrat mit qualifizierter Mehrheit zu beschliessen sind. Richtlinien sollen im Bundesanzeiger veröffentlicht werden.

Stand: 26 november 1975

Produktie: afdeling Voorlichting van het ministerie van
Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

ISBN 90 12 01746 7
724853F-282